

קהילתיות בין שורשים לחלומות

שורשי עמ"י
עמיד. מורשת. יזמות.

אגף א' בכיר לחינוך הגיל הרך, משרד החינוך

מנהלת אגף בכיר לחינוך הגיל הרך: אורנה פז
הממונה על גני הילדים: ד"ר מירב תורג'מן
הממונה על היחידה להפעלה פדגוגית: נעמי צפורי

צוות כתיבה (לפי סדר האלף בית):

אורטל מלמד, מדריכה ארצית לבינה מלאכותית
ג'ני שעתל, מדריכה ארצית למדע, חינוך סביבתי וטכנולוגיה
דגנית הלר-אירם, מדריכה ארצית לחינוך לאמנות
כרמית ברגל, מדריכה ארצית למתמטיקה
ד"ר מאיה אייזנברג, מדריכה ארצית למוזיקה
סיגל עמיר, מדריכה ארצית לאמנויות
רינת אלפיה, מדריכה ארצית לשפה ואוריינות

עיצוב גרפי:

אינה פלוטוב, אחראית על יחידת מידענות ותקשוב

צוותים יקרים,

אנו שמחות להגיש לכם את האוגדן "בין שורשים לחלומות", העוסק בנושא "שורשי עמ"י (עתיד, מורשת ויזמות)" ומתמקד בקהילתיות.

גן הילדים הוא מרחב חינוכי-קהילתי חי, המניח תשתית ערכית להתפתחותם של אזרחי המחר להתחבר למקום ולאנשים, לערכי מורשת, לראיה רב-תרבותית, לסובלנות, דיאלוג ונתינה.

בגיל הרך מתפתחת תחושת השייכות ונבנה הקשר לסביבה ולקהילה, מתוך חוויות הקשורות לבית, למשפחה, לגן, לשפה, לסיפורים, לחגים, למסורות, לשכונה, ליישוב ולאנשים הסובבים את הילדים. הפעילויות, הרעיונות וההצעות המובאים באוגדן זה יסייעו לכם להעמיק את הקשרים בתוך הגן ועם הקהילה הסובבת, לעודד את הילדים והילדות להשמיע את קולם ב'מאה השפות' (מלגוצ') ומתוך ראיית העתיד – לטפח בגן סקרנות, חשיבה יזמית וחדשנות לצד אחריות חברתית וסביבתית.

האוגדן מזמין את צוותי הגנים לצאת עם הילדים למסע המחבר בין שורשים לחלומות: בין מורשת העבר לבין תקווה לעתיד, בין הסיפור המשפחתי לסיפור הקהילתי, ובין חוויות הילדות לבין החיים המשותפים במדינת ישראל.

מאחלות לכם מסע משמעותי, מחבר ומעורר השראה.

בברכה,

הגב' אורנה פז - מנהלת אגף בכיר לחינוך הגיל הרך

ד"ר מירב תורג'מן - הממונה על גני הילדים 3-6

“בין שורשים לחלומות” - שורשי עמ”י וקהילתיות

הנושא “שורשי עמ”י – עתיד, מורשת ויזמות” מזמין את צוות הגן והילדים לעסוק בשאלות של שייכות, זהות, קשר למשפחה, לקהילה, למקום ולמורשת, בדרך מותאמת התפתחותית, חווייתית ורלוונטית לעולמם.

תפיסה זו נשענת על ההבנה כי ילדות וילדים בגן הם שותפים פעילים בעיצוב חוויות הלמידה שלהם; הם מביאים עמם ידע, חוויות, שאלות, רגשות וסיפורים מן הבית ומהקהילה, ופועלים באופן טבעי מתוך סקרנות, יוזמה, חקר, משחק וקשר עם סביבתם.

בגיל הרך, העיסוק בשורשים אינו מתחיל בהיסטוריה רחוקה או במושגים מופשטים, אלא בחוויות הקרובות לילדים ונקשרות אל: הבית, המשפחה, השפה, המאכלים, השירים, החפצים, סיפורי המשפחה, החגים, המסורות, השכונה, היישוב והאנשים הסובבים אותם. דרך החוויות, הילדות והילדים מפתחים תחושת שייכות, מכירים בכך שלכל אדם ומקום בקהילה יש סיפור ולומדים לראות ערך במגוון האנושי, התרבותי, המשפחתי והקהילתי.

שורשי עמ”י - החיבור בין עתיד, מורשת ויזמות מקבל בגיל הרך ביטוי טבעי ומעשי: **העתיד** מתבטא בטיפוח תקווה, חלומות, אחריות ואכפתיות כלפי הסביבה הקרובה והחברה שבה הילדים גדלים.

המורשת באה לידי ביטוי בהיכרות עם סיפורי הקהילה, מסורות, חגים, סמלים, שירים, טקסים, מקומות וערכים.

היזמות מתפתחת כאשר הילדים מציעים רעיונות, שואלים שאלות, מחפשים פתרונות, שותפים לנתינה ולעשייה למען האחר. חשוב לאפשר לילדים לבטא את עצמם ב"מאה השפות" ולעודד פעלנות- בשיחה, משחק, ציור, תנועה, בנייה, מוזיקה, צילום, חקר, דרמה כו'. כך יינתן מקום לקולם הייחודי.

עוגן הקהילתיות תפיסת הגן העתידי רואה בגן חלק ממארג רחב של מעגלי חיים: הילד והילדה, משפחתם, קבוצת הילדים, צוות הגן, הקהילה המקומית, מוסדות היישוב, מרחבי החיים הסובבים את הגן והחברה הישראלית הרחבה. מתוך כך, הקהילה המקיפה את הגן הופכת למרחב למידה חי.

בגן בקהילה נוצרים קשרים איכותיים בין הילדים לבין עצמם ובין הילדים והצוות. גן בקהילה יוצר קשרים בקהילה הסובבת תוך קביעת סדירויות ומפגשים שוטפים.

מה יש סביב הגן שלכם?- מוסדות תרבות וספורט, ספרייה, מוזיאון, תיאטרון, קונסרבטוריון למוסיקה, מרכז קהילתי, אתר זיכרון, גינה ציבורית, בית כנסת, רחובות ואדריכלות ייחודית, שוק ומרחבי מסחר ומה עוד?....

מי בקהילה הסובבת? - משפחות, שכנים, בעלי תפקידים, בעלי מלאכות, ותיקים, מתנדבים, ומי עוד?...

ההיכרות עם מרחבי הקהילה מאפשרת לילדים לחוות את הקשר בין הפרטי לציבורי: בין הסיפור המשפחתי לסיפור המקומי, בין מסורת הבית למסורת היישוב, לבין חיי הגן לחיים המשותפים במדינת ישראל.

הנחות יסוד:

- תפיסת הילדות והילדים כבעלי יכולות, דעות ורצונות. הפעילויות צומחות מתוך הקשבה לשאלותיהם ורעיונותיהם.
- למידה מתרחשת במקומות מגוונים במפגשים עם אוכלוסיות שונות בקהילה.
- דיאלוג בין-דורי: המפגש עם המבוגרים הוא נכס חינוכי המעשיר את עולמם של הילדים ומחבר אותם אל העבר(מורשת) תוך מבט אל העתיד.
- חינוך לרב תרבותיות יזמן שיח ערכי, פיתוח סובלנות וקבלת האחר

להרחבה: 'קהילתיות' שבילים לגן העתידי

מטרות:

- טיפוח זהות ושייכות לקהילה: גן בקהילה, גן בקהילה
- טיפוח ערכי מורשת ותרבות במדינת ישראל מתוך מודעות לרב תרבותיות
- עידוד הילדים לקחת יוזמה חברתית בקהילה, להעלות רעיונות ולהיות פעילים
- קידום סובלנות, הקשבה ודיאלוג כאורח חיים בגן ובכלל

הפעילויות באוגדן:

ההצעות המובאות באוגדן, נועדו לסייע לכם, צוותי הגנים, לעשייה יומיומית משמעותית ומחברת. הפעילויות הן מקור להרחבות שלכם באופן מותאם לכל גן וגיל ומתוך הכרותכם את הילדים, הקהילה והמקום.

מבנה הפעילויות באוגדן:

לכל פעילות מוצגת רשימת היגדים רלוונטית שהפעילות מקדמת. רשימה זו לקוחה מתוך המחווה להגברת עוצמה בגרסתו המעודכנת, בציר העוצמה-קהילתיות.

לכל הצעה מבנה קבוע:

הפעילות - כותרת קצרה המבטאת את הרעיון המרכזי של הפעילות.

על הפעילות - תיאור קצר של הפעילות, מטרתה המרכזית והקשר שלה לנושא "שורשי עמ"י".

רגע לפני - היערכות, חשיבה ותכנון מקדים עם הצוות, עם הילדים, עם הקהילה. **יוצאים לפעולה** - דרכי פעולה גמישות, שאפשר להתאים לגיל הילדים, להרכב הקבוצה, למקום, לקהילה ולמשאבים הקיימים.

מסכמים - הזמנה לעיבוד החוויה עם הילדים והצוות ולעיתים גם עם המשפחות או הקהילה. הסיכום מאפשר לשמוע מה הילדים חוו, הבינו, שאלו והציעו, ולתת ביטוי לחוויה במגוון דרכים ב"מאה שפות", בתיעוד אישי או משותף כגון: שיחה, ציור, צילום, בנייה, משחק, תנועה, מוזיקה, דרמה ועוד. **להרחבה** - קישורים למקורות מידע נוספים.

הצעות לפעילויות

לחצו על שם פעילות כדי לעבור אליה

מחברים
בתנועה –
ספורט בקהילה

כשקהילה
פוגשת ספרייה

הסיפור שלי,
הסיפור של כולנו

מצלמה מספרת
מקום

השינוי מתחיל
כאן

קהל-מקהלה-
קהילה

יוצאים לגלות
אוצרות עם
המפה שלנו

מוזיאון בקהילה

משחקים יחד –
בגן ובקהילה

שירת רבים בגן
הילדים

שורשים
שצומחים

"סיר חם" - טעם
של קהילה

גלגולו של חפץ

מהנדס או
מהנדסת? גם
אני יכול/ה!

על הפעילות:

הפעילות עוסקת בחקר אתרים ביישוב וסיפורם בתיעוד מצולם.

בסביבה המקומית קיימים אתרים בעלי משמעות לקהילה כגון: מבנים, גינות ייחודיות, אתרי מורשת ומסורת, שווקים, מרכזי מסחר, גלריה או מוזיאון ויהלומים תרבותיים אחרים. יחד עם הילדים נחקור, נסייר, נגלה מה הם המקומות ומה הסיפור שעומד מאחוריהם. נתעד באמצעות מצלמה (סטילס או וידאו). הפעילות מזמנת חיבור לזהות, לשייכות, למורשת ולרב-תרבותיות, ומעודדת יוזמה, דיאלוג, שיתופיות ומעורבות בקהילה.

רגע לפני:

עם הצוות:

נוכל לחשוב יחד:

- אילו אתרים משמעותיים קיימים בסביבה המקומית?
- מי הדמות בקהילה שיכולה לספר על המקום?
- כיצד נאפשר לילדים להיות שותפים אמיתיים בתהליך הבחירה, החקר והתיעוד?

ניתן להבין מראש:

- מפה של הסביבה המקומית
- תצלומים מסקרנים ממקומות ביישוב
- מצלמה/ מכשירים ניידים (כגון: טלפון או טאבלט)

עם הילדים:

במפגש מליאה נשתף את הילדים ברעיון המרכזי של הפעילות בו נצא לחקר של אתרים מיוחדים ביישוב. לדוגמה: מרכז קהילתי, מוזיאון, ספרייה ציבורית, שוק ועוד. נצלם כדי לתעד וכשנחזור לגן נוכל להיזכר ולספר על המקום ולשתף בחוויות.

לאחר מפגש המליאה נשוחח **בקבוצות קטנות** ונוכל להעלות שאלות כגון:

- אילו מקומות מיוחדים אנחנו מכירים ביישוב שלנו?
 - אילה מקומות מספרים סיפור?
 - מה מסקרן אותנו לגלות?
 - מי יכול לעזור לנו? (בני משפחה, מכרים, באי הגן ומי עוד...)
 - מה יכול לסייע לנו בבחירה ובתהליך (ספר על היישוב, מפה, תצלומים ומה עוד...)
- נקבל יחד החלטות כיצד להתנהל ולמי לפנות על מנת לצאת לדרך.

עם הקהילה:

נשתף את המשפחות או אנשים אחרים בקהילת היישוב כדי שיסייעו בהצעת אפשרויות והמלצות לאתרים רלוונטיים.

ניצור קשר עם גורמים רלוונטיים בקהילה כדי לברר אפשרויות הגעה לאתרים מסויימים ומידע נוסף.

יוצאים לפעולה:

בעקבות השיחות עם הילדים ועם גורמים בקהילה נתכנס שוב לקבוצות קטנות ונקבל החלטות.

נוכל:

- למפות יחד מקומות משמעותיים ולהחליט על אתר אותו נרצה לבקר בו לחקור ולצלם
- להציע רעיונות כיצד ניתן לגלות מידע על המקום כאשר נגיע לשם
- לחשוב מה נרצה לשאול על המקום את מי שנפגוש שם- אפשר להכין שאלות מראש על פי הצעות הילדים

- לתכנן מה כדאי לקחת איתנו

לאחר ההכנות נצא אל האתר בו נוכל ליישם את ההחלטות שקיבלנו.

- עם ההגעה למקום נתור אותו, נתבונן, נקשיב לקולות ולצלילים.
- נוכל לקבל מידע מאנשים במקום (נשתמש בשאלות שהכנו מראש ולא רק...)
- ניתן לקיים פעילות חווייתית מותאמת למקום כמו משחק, הקראת סיפור, ציור, בישול וכו'.
- נזמין את הילדים לתעד בצילום את המקום והפעילות (מזוויות שונות, מרחוק ובתקריב וכו')

לאחר ההכנות נצא אל האתר בו נוכל ליישם את ההחלטות שקיבלנו.

- עם ההגעה למקום נתור אותו, נתבונן, נקשיב לקולות ולצלילים.
- נוכל לקבל מידע מאנשים במקום (נשתמש בשאלות שהכנו מראש ולא רק...)
- ניתן לקיים פעילות חווייתית מותאמת למקום כמו משחק, הקראת סיפור, ציור, בישול וכו'.
- נזמין את הילדים לתעד בצילום את המקום והפעילות (מזוויית שונות, מרחוק ובתקריב וכו')

עם החזרה לגן:

- נשוחח בקבוצות קטנות ונאפשר את עיבוד החוויה .
 - אפשר לשאול: מה גילינו על האתר? מה הפתיע אותנו? מה למדנו מחווית הצילום? מה למדנו מהאנשים שפגשנו על המקום? ומה עוד...
 - נחשוב יחד- כיצד נציג לאחרים את האתר בו ביקרנו והתיעוד בצילום.
 - אפשר להקים בגן גלריה ייעודית בה יוצגו במהלך השנה התיעודים מהאתרים השונים: התצלומים או הסרטונים מהמקום. ניתן להוסיף חפצים המתקשרים לאתר, ספרות מידע, ועוד. אפשר שגלריה זו תהיה פעילה ותזמן משחק, עיון בספרי מידע ובחומרים שהוכנו על ידי הילדים, האזנה לשירים שהם נכס תרבות מקומי ועוד.
 - נזמין את הילדים להשתתף בכל ההכנות על פי בחירתם.
- בגלריה ניתן להציג גם את מפת היישוב ובה סמלים שהוכנו על ידי הילדים המציינים את האתרים בהם ביקרנו וצילמנו והאתרים האפשריים לביקורים העתידיים.

מסכמים:

לאחר הקמת הגלריה אפשר לקיים פתיחה חגיגית עם אורחים מהקהילה (משפחות הילדים, גן שכן, אנשים שפגשנו באתר, ואנשים נוספים מהקהילה)

לקראת האירוע אפשר:

- להכין הזמנות וברזות
- לתכנן טקס פתיחה חגיגי
- לבחור יחד תפקידי הדרכה של הילדים
- לאפשר לילדים לספר על החוויה

נוכל גם:

- להציג את התערוכה במרחב קהילתי נוסף
- ליצור ספר אתרים שיתופי מקוון (יש להימנע מחשיפת פני הילדים או לקבל אישור פירסום מההורים)
- להכין סרט תיעודי על התהליך כולו

להרחבה:

סרטון 'סיפורי מקום בגן הילדים' במרחב הפדגוגי גני ילדים ומעונות עלון 'גלריה ישראלית' במרחב הפדגוגי -גני ילדים ומעונות

מענים במוקדי היישום:

ארגון מרחב

גן בקהילה: קיימת אפשרות ביטוי במרחב הגן לתרבות ורב תרבותיות במגוון דרכים.
גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.

ניהול זמן

גן בקהילה: מתקיים קשר שוטף ויציב עם מוסדות המזמינים שיתופי פעולה עם הקהילה.

פרקטיקות הוראה ולמידה

גן בקהילה: למידה מבוססת מקום
גן בקהילה: למידה מתוך סיפורים אישיים

תוכן

גן בקהילה: תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות.
התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

הסיפור שלי, הסיפור של כולנו

על הפעילות:

הפעילות עוסקת בחקר קהילת היישוב, נכסיו התרבותיים והאנושיים, דרך כתיבה דיגיטלית שיתופית ויצירתית המשותפת לילדים, לצוות הגן ולמשפחות. במהלך הפעילות הילדים יכירו "יהלומים תרבותיים" ביישוב דמויות מפתח (סופר, משורר, פסל, צייר) או מבנים ואתרים בעלי ערך (מוזיאון, גינה קהילתית, מבנה אדריכלי מיוחד) ויגלו כיצד הם שזורים בזהות האישית והקבוצתית שלהם.

בעזרת סביבה טכנולוגית שיתופית, כל משפחה תיצור "פרק" המשכי לסיפור הגן, תוך שהיא משלבת בתוכו קשר ישיר, ציטוט או ציור של הילד או תמונה של היהלום התרבותי הנבחר. הפעילות מסתיימת באירוע שיא שבו מוקרן הסיפור הקהילתי המשותף. הפעילות מזמנת חיבור עמוק לזהות המקומית, לשייכות, למורשת ולרב תרבותיות, ומפתחת מיומנויות אוריינות שפתית ודיגיטלית, שותפות פעילה בין הגן לבית ומעורבות קהילתית.

רגע לפני:

עם הצוות:

נוכל לחשוב יחד:

- אילו "יהלומים תרבותיים" (דמויות, מבנים, אתרים) מאפיינים את היישוב שלנו ורלוונטיים לעולמם של הילדים?
- כיצד נבחר את הפלטפורמה הדיגיטלית השיתופית הנוחה ביותר לעבודה עבור ההורים למשל Google Slides או Canva ?
- איך נבנה את פסקת הפתיחה בגן כך שתהיה מספיק פתוחה ומזמינה להמשכים יצירתיים ומגוונים?
- כיצד ננגיש את המיומנות הדיגיטלית (כמו הקלטת קול או העלאת תמונה) למשפחות בצורה פשוטה וברורה?

ניתן להכין מראש:

- חומרי רקע, תמונות וסרטונים על היהלומים התרבותיים שנבחרו ביישוב.
 - מצגת שיתופית בענן המכילה את שקופית הפתיחה (שנכתבה עם הילדים) ושקופיות ייעודיות ומעוצבות מראש לכל משפחה.
- מדריך וידאו קצרצר (צילום מסך של דקה מהטלפון) המסביר להורים כיצד להזין את חלקם במצגת, להעלות תמונה או להקליט שמע.

עם הילדים:

נשתף את הילדים ברעיון המרכזי:

"ביישוב שלנו יש מקומות מיוחדים ואנשים מעניינים שהם כמו 'יהלומים' של הקהילה. אנחנו עומדים להתחיל לכתוב סיפור מיוחד במינו, אבל אנחנו נכתוב רק את ההתחלה שלו! את המשך הסיפור נכתוב יחד עם המשפחות שלכם בבית, כל משפחה תוסיף המשך לסיפור עם קשר ליהלום התרבות ותוסיף תמונה או ציטוט מאותם יהלומים של היישוב שלנו. בסוף, נזמין את כולם להקרנה חגיגית של הסרט-סיפור של הגן!"

לאחר מכן נשוחח בקבוצות קטנות ונוכל לשאול:

אילו מקומות מיוחדים אתם מכירים ביישוב שלנו? איפה אתם אוהבים לטייל עם המשפחה?
האם שמעתם על [שם הדמות/המבנה הנבחר]? מה אתם יודעים עליו/עליה?
אם היינו צריכים להתחיל סיפור דמיוני שמתחיל ביישוב שלנו, מי יהיו הגיבורים שלו? מה הם יחפשו?

נזמין את הילדים להוביל את כתיבת פסקת הפתיחה (למשל: "בוקר אחד, חבורת ילדי הגן יצאה לטייל וגילתה תיבה מסתורית ליד הגינה הקהילתית/המוזיאון...")

עם הקהילה:

נשתף את המשפחות ברעיון ונזמין אותן לקחת חלק פעיל בתהליך היצירה.

נוכל לבקש מהמשפחות:

- להיכנס למצגת השיתופית בזמן המוגדר להן ולצפות בתוכן שנוצר על ידי הגן ו/או משפחות אחרות.

- לחשוב יחד עם הילד על הצטרפות יצירתית ומיוחדת לעלילה (2-3 משפטים) ולהמשיך את הסיפור בשקופית הייעודית למשפחה
- מומלץ לשלב בשקופית קשר ליהלום התרבותי, לדוגמה: לצאת להצטלם ליד המבנה, לשלב ציטוט של האמן המקומי, לעודד את הילד לצייר ציור מתאים (לצלם ולצרף את תצלום הציור לשקופית).
- הוספה קולית: ניתן להקליט את הילד בקולו אומר את המלל שכתוב בשקופית, (ניתן להטמיע את קובץ השמע בשקופית כך הסיפור יהפוך לספר קולי).

יוצאים לפעולה:

לאחר שהמשפחה מסיימת עבודה על השקופית הגנת מזמינה את הילד לשתף את הסיפור בקבוצה קטנה כדי לעבד את מה שקיים ולתכנן המשך.

בקבוצה קטנה:

- נקרא יחד עם הילדים את כל הסיפור הקיים עד כה במצגת השיתופית.
- נאפשר לילד להציג את התוכן שנוסף לאחרונה
- נבדוק יחד אילו קשרים יצרו המשפחות ליהלום התרבותי (למשל: "וואו, תראו, המשפחה של רוני הצטלמה ליד הפסל המפורסם בביכר")
- נבצע יחד "עריכה" של רצף הסיפור, ונוודא שהמעברים בין השקופיות הגיוניים וזורמים.

אפשר לשאול:

- מה הרגשתם כאשר חיברתם המשך לסיפור ביחד עם אמא, אבא או האחים בבית?
- מה חשבתם כשראיתם את השקופיות שהחברים האחרים בגן כתבו?
- מה גיליתם מתוך הסיפורים על המקומות או האנשים המיוחדים ביישוב שלנו?

שיתופים קהילתיים:

- בסיום התהליך מומלץ לשמור את הקובץ השיתופי כמצגת Slides או כקובץ PDF ניתן להמיר את הקובץ הסופי לספר דיגיטלי דפדפני אינטראקטיבי [Flipbook](#) או [Ourboox](#).
- ניתן להפיק קודי QR המקשרים ישירות לספר הדיגיטלי החדש.

מסכמים:

לאחר השלמת הסיפור הדיגיטלי, נקיים אירוע קהילתי חגיגי בהשתתפות משפחות הגן, ואף נציגים מהקהילה הרחבה.

לקראת האירוע אפשר:

- ניתן להכין הזמנה דיגיטלית מעוצבת ולשלוח למשפחות.
- להכין את חלל הגן: להחשיך את המרחב, להכין מסך ומקרן גדול, ולסדר מקומות ישיבה כמו באולם קולנוע.
- להגדיר תפקידים לילדים: ילדים שיציגו את הפרויקט, ילדים שיקריאו חלקים מסוימים בלייב, וילדים שיהיו ה"סדרנים" של בית הקולנוע בגן.

במהלך האירוע ואחריו:

- נקרין את הסיפור השיתופי, כאשר ברקע נשמעים קולותיהם המוקלטים של ילדי הגן המקריאים את העלילה.
- במידה והיהלום התרבותי הוא דמות חיה ביישוב (סופר, אמן) ניתן להזמין אותו כאורח כבוד לאירוע ולהעניק לו עותק חגיגי.
- ניתן להדפיס עתקים מן הסיפור ולחלק לילדי הגן והוריהם.
- ניתן לתלות את שלטי קודי ה-QR של הספר בתוך המבנה התרבותי עצמו או בגינה הקהילתית כך, תושבי היישוב שיבקרו באתר יוכלו לסרוק את הקוד ולגלות את הסיפור שילדי הגן והקהילה יצרו בהשראתו.
- ניתן לשתף את הקישור לספר הדיגיטלי הדפדפני באמצעי התקשורת של היישוב, באתר המועצה או בספרייה העירונית.

מענים במוקדי היישוב:

ארגון המרחב:

- גן כקהילה: קיימת אפשרות ביטוי במרחב הגן לתרבות ורב תרבותיות במגוון דרכים.
- גן כקהילה: תוצרי הילדים משתלבים במרחבי הגן כמענה לצרכים העולים בחיי הקהילה בגן.
- גן כקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.

ניהול זמן:

גן בקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה לצרכים העולים בקהילת הגן.

גן בקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.

גן בקהילה: מתקיים קשר שוטף ויציב עם מוסדות המזמינים שיתופי פעולה עם הקהילה.

פרקטיקות הוראה ולמידה:

יזמות חברתית

למידה מבוססת מקום

למידה מתוך סיפורים אישיים

אוריינות דיגיטלית שיתופית

תוכן:

תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות. התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

על הפעילות:

קריאה בספרים היא חוויה משמעותית בחיי הילדים והילדות. היא מזמנת רגעים של קרבה, סקרנות, דמיון והנאה. ילדי הגן מכירים ספרים מספריית הגן, והביקור בספרייה היישובית מאפשר להרחיב את המפגש עם עולם הספר אל המרחב הקהילתי ואל סיפורים המחברים בין משפחה, מקום, תרבות ומורשת.

בפעילות נבקר עם הילדים בספרייה היישובית, נכיר את המרחב, את העובדים ואת אופן ארגון הספרים ונבחן יחד את הדומה והשונה בינה לבין ספריית הגן. בהמשך יוזמנו הילדים ובני משפחותיהם לבחור בספרייה ספר בעל משמעות עבורם: ספר הקשור לזיכרון משפחתי, ספר שאהבו בילדותם, ספר המספר על מקום בארץ, על היישוב, על מסורת או תרבות.

בכל פעם תשתף קבוצה קטנה של ילדים בספרים שבחרה. הספרים יהוו נקודת מוצא לשיח על הסיפורים, הזיכרונות, המקומות והמסורות שהם נושאים עמם, לחקר הקשרים ביניהם ולאצירת תערוכה מתחלפת בגן.

רגע לפני:

עם הצוות:

נוכל לחשוב יחד:

- כיצד נכין את הילדים לקראת הביקור בספרייה היישובית?
 - למה נזדקק לקראת הביקור ובמהלכו?
 - עם מי ניצור קשר בספרייה ומה חשוב לתאם מראש?
 - כיצד נארגן את הצגת הספרים והפעילויות בקבוצות מתחלפות לאורך התהליך?
- נזמין גם את חברות הצוות לבחור ספר בעל משמעות עבורן ולשתף בחוויה, בזיכרון או בחיבור האישי והתרבותי הקשורים אליו.

כדאי להכין מראש:

- תיאום ביקור בספרייה היישובית
- מידע על הספרייה, שעות הפעילות והאפשרויות שהיא מציעה לילדים ולמשפחות

- הסבר למשפחות לקראת המשך הפעילות, הכוללת הצעות לבחירת ספר בעל משמעות אישית, משפחתית, מקומית או תרבותית
- מקום ייעודי בגן לתצוגות המתחלפות של הספרים
- אמצעים לתיעוד הסיפורים, הזיכרונות והחוויית הקשורים לספרים, באופן כתוב או דיגיטלי

עם הילדים:

נשוחח עם הילדים על ספריית הגן ועל הספרים שהם מכירים ואוהבים. נברר מה הם יודעים על הספרייה היישובית ונוכל לשאול:

- האם ביקרתם פעם בספרייה היישובית? עם מי?
- מה לדעתכם אפשר למצוא ולעשות בספרייה?
- מי עובד בספרייה ומה תפקידו?
- במה לדעתכם הספרייה היישובית דומה לספריית הגן ובמה היא שונה?

אחת מבנות הצוות תוכל להציג ספר שבחרה ולשתף בסיפור או בזיכרון הקשור אליו: ספר שאהבה בילדותה, ספר של סופר או סופרת ישראלים, או ספר שמזכיר לה מקום, חג, מסורת או חוויה משפחתית. באמצעות הדוגמה נפתח שיח על הקשרים שיכולים להיות בין ספרים לבין זיכרונות, משפחה, מקום, תרבות ומורשת.

לקראת הביקור בספרייה היישובית אפשר לקרוא עם הילדים גם ספרים העוסקים בספרייה ובחוויית הביקור בה, כגון „אריה הספרייה” או „עכבר הספרייה”. הקריאה יכולה לזמן שיחה על מהי ספרייה, מה עושים בה, מי מגיע אליה ואילו כללים נהוגים בה. נשתף את הילדים בכך שנצא לביקור בספרייה היישובית, נכיר את המקום ואת האנשים הפועלים בו, נגלה כיצד הספרים מאורגנים ונחשוב יחד על שאלות שנרצה לשאול במהלך הביקור.

עם הקהילה:

ניצור קשר עם הספרייה היישובית ונתאם את הביקור בהתאם למאפייני הקבוצה ולמה שנרצה להכיר ולגלות. נוכל לבחון אפשרות למפגש עם ספרנית או ספרן, להיכרות עם המרחבים השונים בספרייה, עם אופן השאלת הספרים ועם פעילויות המתקיימות בה לילדים ולמשפחות. מומלץ לברר מראש

עם צוות הספרייה האם קיימים בה ספרים העוסקים במורשת היישובית, ספרים ייחודיים של סופרים וסופרות ישראלים, מהדורות מיוחדות או ספרים שיש מאחוריהם סיפור מעניין, ולתאם את הצגתם לילדים במהלך הביקור.

נשתף את צוות הספרייה במהלך הפעילות המתוכנן, כדי שיוכל לסייע למשפחות שיגיעו בהמשך עם הילדים באיתור ובבחירת ספרים מתאימים.

נשתף את המשפחות במהלך המתוכנן ונזמין אותן, לאחר הביקור, להגיע עם הילד לספרייה ולבחור יחד ספר בעל משמעות עבורם: ספר הקשור לזיכרון אישי או משפחתי, ספר שאהבו בילדותם, ספר של סופר או סופרת ישראלים, או ספר הקשור למקום, למסורת או לתרבות.

הערה: ככל שניתן, אפשר לשלב במהלך הפעילות מפגש עם סופר או סופרת, מאייר או מאירת מהקהילה.

יוצאים לפעולה:

לקראת הביקור בספרייה היישובית נשוחח עם הילדים על כללי ההתנהגות בספרייה ועל הסיבות להם.

במהלך הביקור נוכל:

- להכיר את המרחבים השונים בספרייה ואת האנשים הפועלים בה
 - להכיר את אופן ארגון הספרים ולגלות כיצד אפשר לאתר ספר
 - להתבונן בספרים ובפריטים הייחודיים שתואמו מראש עם צוות הספרייה
 - לשוחח על הדומה והשונה בין הספרייה היישובית לספריית הגן
 - להכיר את תהליך השאלת הספרים ולפתוח, ככל שניתן, כרטיס קורא לכל ילד
 - להשתתף בשעת סיפור או בפעילות אחרת המותאמת לילדים
- פתיחת כרטיס קורא וההיכרות עם הספרייה יכולות לעודד ביקורים משפחתיים חוזרים, להפוך את הביקור בספרייה להרגל משפחתי ולחזק את חדוות הקריאה ואת ההיכרות עם ספרים נוספים.
- לאחר הביקור נזמין את הילדים ובני משפחותיהם להגיע לספרייה, לבחור יחד ספר בעל משמעות עבורם, לשאול אותו ולהביאו לגן לקראת השיתוף עם קבוצת הילדים.

עם החזרה לגן:

נשוחח עם הילדים על הביקור בספרייה היישובית ונאפשר להם לעבד את החוויה. אפשר לשאול: מה גילינו בספרייה? מה היה חדש או מפתיע? במה הספרייה היישובית דומה לספריית הגן ובמה היא שונה? אילו ספרים או מרחבים משכו במיוחד את תשומת ליבנו?

בהמשך, בכל פעם תוזמן קבוצה קטנה של ילדים להציג את הספרים שבחרה עם בני המשפחה ולשתף בסיפור, בדיכרון או בחוויה הקשורים לבחירה. יחד נתבונן בספרים, נשווה ביניהם ונחפש קשרים: מה דומה ומה שונה בתוכן ובעלילה, האם יש ספרים של אותו סופר או סופרת, מאייר או מאיירת, ואילו ספרים מחברים אותנו למשפחה, למקום, לתרבות או למורשת. נוכל למיין ולארגן את הספרים בדרכים שונות, למשל לפי נושא, לפי שמות הסופרים והמאיירים או לפי סדר האלף-בית. מתוך ההתבוננות והחקר יהיו הילדים שותפים באצירת תערוכה מתחלפת, בקבלת החלטות כיצד לארגן ולהציג את הספרים ובבחירת המידע שילווה את התצוגה. עם החזרת הספרים לספרייה תתחלף התערוכה ותפנה מקום לקבוצת הספרים הבאה.

מסכמים:

לאחר שכל קבוצות הילדים הציגו את הספרים שבחרו, נוכל להתבונן יחד בתהליך שעברנו ובמגוון הספרים, הסיפורים והזיכרונות שפגשנו. נשוחח על הדברים שגילינו על המשפחות, על הקהילה, על המקום ועל התרבות והמורשת המשותפת. אפשר לקיים מפגש מסכם עם המשפחות, ובו להציג תיעוד מהתערוכות המתחלפות ומהפעילויות שנערכו סביב הספרים. הילדים יוכלו לשתף בספרים שהכירו, בקשרים שמצאו ביניהם ובחוויות מהביקור בספרייה היישובית. נוכל גם לעודד את המשפחות להמשיך לבקר בספרייה, להשתמש בכרטיס הקורא ולהפוך את המפגש עם ספרים ועם הספרייה לחלק מהשגרה המשפחתית.

להרחבה:

[הספרייה בגן](#), במרחב הפדגוגי גני ילדים ומעונות
[צריך ספרייה שלמה כדי לגדל ילד אחד' הספרייה כמרחב פסיכו פדגוגי בגן'](#) - הרצאה מקוונת עם ד"ר לימור קולן מפמ"ר עברית בגיל הרך וביסודי

הגדים במוקדי היישום

ארגון המרחב:

גן בקהילה: תוצרי הילדים משתלבים במרחבי הגן כמענה לצרכים העולים בחיי הקהילה בגן.
גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.
גן בקהילה: קיים בגן מרחב המזמין את מעורבות ושיתוף הקהילה.

ניהול זמן:

גן בקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת משמעות.
גן בקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה לצרכים העולים בקהילת הגן.
גן בקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.
גן בקהילה: מתקיים קשר שוטף ויציב עם מוסדות המזמינים שיתופי פעולה עם הקהילה.

פרקטיקות הוראה ולמידה:

מפגשים קהילתיים
למידה מבוססת מקום
למידה מתוך סיפורים אישיים
שימוש במרחבי יצרנות בגן ובקהילה לתכנון, יצירה ופיתוח מענים

תוכן:

תכנים הקשורים לזהות ולשאיכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות.
תכנים הנובעים מתחומי העניין של ההורים ודמויות משמעותיות בקהילה.
התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

מחברים בתנועה – ספורט בקהילה

על הפעילות:

הפעילות נועדה למנף אירועי ספורט קהילתיים והווי מקומי כהזדמנות ליצירת חיבור לקהילה ולקידום תחושת השייכות. היא מזמנת לילדים התבוננות פעילה במרחבי ספורט ותנועה בקהילה כגון: מסלולי הליכה, ריצה ורכיבה, פארקים ומתקני ספורט ומעודדת אותם לשתף בחוויות אישיות, משפחתיות וקהילתיות לדוגמה: השתתפות בחוגים, ובאירועי ספורט קהילתיים. שגרות תנועה, מרחבי תנועה ואירועי שיא בגן הילדים, בכוחם לטפח בקרב הילדים שלומות הוליסטית, ערכים של שיתוף פעולה, כבוד הדדי והנאה, ולחזק את תחושת השייכות לקהילה ולחברה.

רגע לפני:

עם הצוות

נחשוב יחד וניצור מיפוי של מרחבי הספורט והאירועים ביישוב ונתכנן את תהליך התיאום מול הרשות והשותפים בקהילה, תוך התאמת הרלוונטיות לילדי הגן ושמירה על נהלי בטיחות.

עם הילדים:

נפתח בשיחה על ההזדמנויות לפעילות גופנית בסביבה שלנו. על כך שישנם מקומות ואירועים שנועדו במיוחד לזה. נוכל לשאול:

- אילו מקומות ביישוב אנחנו מכירים שבהם אפשר לעשות פעילות גופנית: פארקים, מסלולי הליכה או מגרשים? האם יש מקום כזה שהייתם רוצים שנבקר בו ביחד?
- האם אתם או בני המשפחה שלכם משתתפים בחוגים או באירועים כמו צעדה או מירוץ? ספרו לנו מה עושים שם.
- איזה סוג פעילות גופנית הייתם רוצים ללמוד או להתנסות בו?

עם הקהילה:

נקיים קשר עם שותפים רלוונטיים בקהילה כמו מחלקת הספורט ברשות לתיאום פעילויות, ונזמין ספורטאים מקומיים, הורים או בני משפחה להגיע לגן, לספר את סיפורם האישי ולשתף בחוויות מעולם הספורט שלהם.

יוצאים לפעולה:

- ניצור שגרות בגן שבהן ילדים משתפים בחוויות מחוגים, מתחרויות או מפעילות ספורטיבית משפחתית.
- נקים עם הילדים מרחבים המדמים את ענפי הספורט הקיימים ביישוב. הילדים יהיו שותפים לתכנון ולהכנת המרחב והאביזרים. (למשל: אזור כדורגל, מסלול ריצה מותאם).
- נצא למרחבי חיים נצא למרחבים בקהילה (מתקני כושר, פארקים) נתעד כיצד המתקנים או האתר נראה, נתנסה בפעילויות גופניות מותאמות לילדי הגן, נשתתף או נצפה באירועי ספורט קהילתיים.
- עם החזרה לגן נקיים שיח מעבד על החוויה, נחזק את הערכים שפגשנו, ונתכנן פעילויות המשך בהתאם לחוויה.

מסכמים:

הצטרפות לאירועים קהילתיים: נפעל להשתתפות פעילה במרוצים יישוביים, צעדות קהילתיות או אירועי "יום הספורט" המקומי. במסגרת זו, נוכל ליזום ולתכנן "מסלול מותאם, או מתחם פעילות מותאם לילדי הגן, שבו הילדים יוכלו לפעול ולהזמין את בני משפחתם להצטרף לחוויה.

אירועי שיא

ניצור מסורת גנית של "קהילה בתנועה":

- **יום ספורט קהילתי-משפחתי:** נתכנן עם הילדים אירוע שבו נפעיל את המשפחות או ילדי גן שכן במרחבי התנועה שהקמנו בחצר הגן, בעקבות הסיורים והביקורים.
- **מפגשי ספורטאים:** נארח בגן ספורטאים מקומיים, הורים או בני משפחה שיגיעו לגן לספר את סיפורם האישי - איך הם התחילו, מה האתגרים ולמה הם אוהבים לעסוק בפעילות גופנית. נוכל להכין עם הילדים שאלון מקדים לקראת הביקור.
- **ספר סיפורי הספורטאים של היישוב:** נוכל להכין עם הילדים אלבום דיגיטלי או מודפס שבו נתעד את סיפוריהם של הספורטאים שפגשנו, בצירוף תמונות של הילדים מתנסים בפעילויות מותאמות בענפי הספורט שהציגו.
- **המדריך של ילדי הגן לקהילה פעילה:** נוכל להכין עם הילדים סרטונים או חוברת המלצות למשפחות על האפשרויות לפעילות גופנית ברחבי היישוב, כל ילד וילדה יוכלו להמליץ על מסלול, פארק או מתקן אהוב במיוחד.

'בכל הלב' – תנועה וקהילה בגיל הרך – הצעות לפעילויות סביב אירועי ספורט בקהילה

מענים במוקדי היישום:

ארגון המרחב:

גן בקהילה: קיימת אפשרות ביטוי במרחב הגן לתרבות ורב תרבותיות במגוון דרכים.
גן בקהילה: תוצרי הילדים משתלבים במרחבי הגן כמענה לצרכים העולים בחיי הקהילה בגן.
גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.
גן בקהילה: קיים בגן מרחב המזמין את מעורבות ושיתוף הקהילה.

ניהול זמן:

גן בקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת משמעות.
גן בקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה לצרכים העולים בקהילת הגן.
גן בקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.
גן בקהילה: מתקיים קשר שוטף ויציב עם מוסדות המזמינים שיתופי פעולה עם הקהילה.

פרקטיקות הוראה ולמידה:

יזמות חברתית, מפגשים קהילתיים, למידה מבוססת מקום, למידה מתוך סיפורים אישיים, למידה מבוססת פרויקטים, שימוש במרחבי יצרנות בגן ובקהילה לתכנון, יצירה ופיתוח מענים

תוכן:

תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות.
תכנים הנובעים מתחומי העניין של ההורים ודמויות משמעותיות בקהילה.
התכנים נובעים מצרכים, יוזמות ורעיונות העולים בחיי קהילת הגן.
התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

"מוזיאון אינו מחסן של זיכרונות, אלא בית ספר פתוח לרוח האדם. מקום שבו דור לומד מדור את שיעור הקוממיות והיצירה" (משה שרת, 1959, בטקס הפתיחה של המוזיאון בפתח תקווה ב'יד לבנים')

על הפעילות:

מוזיאונים הם מוסדות תרבות המציגים לקהל המבקרים מוצגים בעלי ערך אמנותי, היסטורי, מדעי או אחר. בישראל יש יותר מ-150 מוזיאונים לאמנות ומוזיאוני מורשת והיסטוריה המשקפים את סיפורה המתחדש של החברה והתרבות בישראל. בביקור במוזיאון, ניתנת הזדמנות לילדי הגן ללמוד באופן חווייתי ומרגש אודות הקהילה לה הם שייכים, או אודות אנשים הבאים מתרבויות אחרות או עם אורחות חיים שונים משלהם. מפגש זה בגיל צעיר, בין השאר מניח את היסודות לגיבוש זהות עצמית, השתייכות, קבלת האחר והבנה שהקהילה שלנו והקהילות סביב מורכבות מגוונים רבים. זאת ועוד, בביקור במוזיאון הילדים לומדים כיצד פוגשים תרבות במרחב ציבורי אותו חולקים עם אחרים: כללי התנהגות מקובלים, התבוננות, הקשבה, יחס של כבוד למוצגים ועוד. הפעילות עוסקת באופן ממוקד בנושא ביקור במוזיאון. אפשר לראות בה נגזרת מתוך הפעילות "מצלמה מספרת מקום". במסגרת הפעילות נבקר עם הילדים במוזיאון המציג אמנות ישראלית, מציג מורשת מקום, חושף את סיפוריהם ואורח חייהם של בוני הארץ, ומחבר אותנו לזיכרונות ולתרבויות שהצמיחו את שורשינו.

רגע לפני:

עם הצוות:

נוכל לחשוב יחד:

- האם יש מוזיאון המציג אמנות ישראלית או מוזיאון היסטוריה ומורשת בסביבה? מה הן התערובות המוצגות בו?
- חשוב להפעיל שיקול דעת: התאמה של התכנים לגיל הילדים, מהי מידת העניין שהם יגלו ועוד. במידה ואין מוזיאון במרחק סביר לנסיעה, ניתן לבקר בגלריה לאמנות (או אפילו בגן פסלים קרוב העונה על המטרה).

- האם כדאי להזמין הדרכה מותאמת לגיל הרך דרך המוזיאון או אולי לתכנן את מהלך הביקור באופן עצמאי? מה יהיה אופי הביקור?
- מה כדאי ללמוד בגן לפני הביקור למשל אודות האמן/האמנית הישראלי/ת או אודות הרקע ההיסטורי המתקשר לתערוכה?
- האם להזמין את בני המשפחה של הילדים להצטרף?
- כיצד לשתף את הילדים בהכנות?

עם הילדים:

נשוחח בקבוצות קטנות ונוכל להעלות שאלות כגון:

- מהו מוזיאון?
 - האם ביקרתם פעם במוזיאון?
 - אלו סוגים של מוזיאונים אתם מכירים?
- נשתף את הילדים ברעיון לקיים ביקור במוזיאון הקרוב, נספר מעט אודות המוזיאון הנבחר והסיפור הישראלי שהוא מספר ונשאל - מה מסקרן אתכם לגלות במוזיאון? מה נוכל לשאול שם?

עם הקהילה:

נשתף את המשפחות בנוגע לעיסוק בנושא ובהחלטה לבקר במוזיאון קרוב. כדאי לברר האם יש אנשים בקהילה הקשורים לנושא בקרב המשפחות או אנשים ביישוב שניתן לשתף איתם פעולה (כגון אנשים שעובדים במוזיאון, אמנים מקומיים, אנשים שסיפור חייהם נקשר אל התכנים שבמוזיאון)

יוצאים לפעולה:

בגן:

ניתן לעצב מרחב המדמה מוזיאון (מינימליסטי ופשוט בשיתוף הילדים), בו הילדים משחקים ומגלמים תפקידים כגון: אוצר/אוצרת של תערוכה, מדריך/מדריכה, שומר/ת, קופאי/קופאית וכו'. להעמקת הידע ועירור הסקרנות, ניתן לקיים פעילות העוסקת ברקע ההסטורי/המורשת המתקשר לתערוכה המוצגת במוזיאון בו אנו עתידים לבקר. אם נבקר במוזיאון או גלריה לאמנות, כדאי לפגוש בגן מספר יצירות של אחד האמנים הישראלים (אפשר באמצעות רפרודוקציה - העתק מודפס, או הקרנה). על התבוננות ביצירת אמנות בקישור: ["לפגוש יצירות אמנות עם ילדים"](#).

לאחר ההכנות הנדרשות, בבוא היום נצא נרגשים לביקור במוזיאון.

עם החזרה לגן:

נשוחח בקבוצות קטנות ונאפשר את עיבוד החוויה . אפשר לשאול שאלות כגון: מה גילינו? מה נוכל לומר על התערוכה שראינו? מה הפתיע אותנו?

מסכמים:

נשאל את הילדים: מה התחדש לנו? מה למדנו? מה נוכל עוד לעשות בהמשך?

- מה עוד נוכל לעשות:** בהשראת הביקור במוזיאון אפשר להקים בגן גלריה קבועה בה ניתן להציג תערוכות משתנות במהלך השנה כגון: יצירות אמנות (העתקים מצולמים), אוספים שונים, ספרות מעשירה. אפשר שגלריה זו תהיה פעילה ותזמן משחק יצירתי עם פריטים המתחברים אל המוצגים. על כך ועוד ניתן ללמוד מהעלון ['גלריה בגן הילדים: להביא את המוזיאון אל הגן'](#)
- על פי רצונם, נזמין את הילדים להשתתף בהקמה ובתפעול הגלריה במהלך השנה. ומה עוד?
- בהשראת הביקור במוזיאון והקמת הגלריה בגן אפשר להציג תערוכה במרחב קהילתי נוסף
 - להזמין אמן/אמנית מתוך הקהילה לבקר בגן ולספר לילדים אודות יצירתם.
 - לבקר בסטודיו של אמן/אמנית מקומי/ת

להרחבה:

עלון 'גלריה ישראלית' במרחב הפדגוגי -גני ילדים ומעונות

[רשימת המוזיאונים בישראל ופרטי התקשרות](#)

[סיפור מקום בגן הילדים](#)- סרטון במרחב הפדגוגי גני ילדים ומעונות

מענים במוקדי היישום:

ארגון מרחב

גן בקהילה: קיימת אפשרות ביטוי במרחב הגן לתרבות ורב תרבותיות במגוון דרכים. גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה

ניהול זמן

גן בקהילה: מתקיים קשר שוטף ויציב עם מוסדות המזמינים שיתופי פעולה עם הקהילה.

פרקטיקות הוראה ולמידה

גן בקהילה: למידה מבוססת מקום

תוכן

גן בקהילה: תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות.

התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

על הפעילות:

הפעילות עוסקת בחקר ובאיתור מקומות ואתרים מיוחדים בישוב המצויים בקרבת הגן תוך שימוש במפה. לדוגמה: אתר ארכיאולוגי, בית כנסת, ספריית רחוב, פסל, קיר גרפיטי, גינה קהילתית ועוד. באמצעות עיסוק בנושא, הילדים יחקור ויגלו גילויים חדשים ומשמעותיים באופן מרתק וחוויתי כמו לגלות אוצר חבוי...

הפעילות מזמנת חיבור לזהות, לשייכות, למורשת ולקהילתיות, ומעודדת סקרנות, התמצאות במרחב, שיתוף, קבלת החלטות ומעורבות בקהילה.

רגע לפני:

עם הצוות

נוכל לחשוב יחד:

- אילו סוגי מפות פוגשים הילדים בחיי היומיום? (כמפורט מטה)
- האם יש אתרים בישוב שיכולים להיות רלוונטים לילדים בגן?
- מי בקהילה הסובבת את הגן יוכל לספר לנו על קיומם של מקומות מיוחדים בישוב היכן הם נמצאים? (מהמשפחות, מותיקי היישוב ועוד)

ניתן להכין מראש:

- מפה גדולה של היישוב (המפה תשמש לסימון המסלולים והפריטים בהמשך).
- מגוון מפות דיגיטליות ומודפסות (מפת יישוב, מפת אתר, מפת טיולים, מפת מוזיאון, מפת שבילים)
- תצלומי אוויר של היישוב או של סביבת הגן.
- אמצעים לתיעוד (מצלמה או טאבלט)

עם הילדים

(מומלץ בקבוצות קטנות)

נוכל לשאול:

מהי מפה?

מדוע צריך מפה? (תרשים שעוזר לנו להבין היכן נמצאים מקומות בסביבה)

האם ראיתם פעם מפה? של מה?

נכיר לילדים מפות שונות דיגיטליות ומודפסות, נתבונן ונבחן אותן יחד, כגון: מפת יישוב, מפת טיול, מפת אתר, מפת מבנה ואולי אפילו מפת אוצר...

בשלב הזה אפשר לשתף את הילדים באתר מיוחד אותו גיליתם ולהראות להם את המיקום במפת היישוב.

נשאל את הילדים האם הם מכירים אתרים מיוחדים נוספים ואולי אפשר לסמן אותם על המפה. מי יכול לעזור לנו להכיר את המקומות האלה? (בני משפחה, שכנים, ותיקי היישוב, אנשי קהילה ומי עוד...).

עם הקהילה

נשתף את משפחות קהילת הגן ברעיון המרכזי של הפעילות ונזמין אותן לקחת חלק בתהליך. נזמין את המשפחות לחפש, להיזכר באתרים מיוחדים אותם פגשו בקרבת הגן ולשתף אותנו בתיאור מילולי - היכן הם נמצאים. אפשר לצרף תמונה.

אפשר גם לבקש מהמשפחות לברר עם אנשי קהילה האם הם מכירים אתרים כאלה שרבים אינם מכירים וניצור קשר עם אותם אנשים.

יוצאים לפעולה:

צוות הגן: עם קבלת המידע מהילדים, המשפחות או מאנשי הקהילה תערך חלוקה של האתרים על פי הקרבה הגיאוגרפית שלהם זה לזה, ובהתאם תקבע חלוקה לקבוצות קטנות. כל קבוצה תקבל אחריות על אזור מסוים. במידה ולא נמצאו מספיק אתרים שיכולים להיות רלוונטים לילדים, ניתן לבדוק את כתובות הילדים על המפה, למדוד מי גר קרוב לגן, מי רחוק יותר, ניתן להוסיף את כתובות הצוות ולמדוד מרחקים, ועוד.

עם הילדים בקבוצות הקטנות: בכל קבוצה הילדים ישתפו במידע ויסבירו מה גילו בעקבות השיחה בבית.

יחד נתבונן במפת היישוב ועל פי התיאור המילולי נאתר את המקום על המפה ונסמן אותו בדרך שהוחלטה על ידי הקבוצה (מדבקה, ציור קטן). כעת, נאתר את מיקום הגן במפה ונסמן את המסלול.

נקבע מועד לסיור איתור וגילוי של המקום בעזרת המפה והמסלול שסימנו
נסמן את המועד על לוח השנה של הגן ונשתף את כלל הילדים במידע.
נחשוב יחד למה נזדקק, נבין את הפריטים וניקח איתנו כאשר נצא לדרך.
יוצאים לדרך: נצא עם ילדי הגן מצוידים בכל מה שהוחלט עליו. נלך על פי המסלול של המפה
המסומנת. נבחין בסימנים בדרך, את חלקם ראינו במפה כאשר התבוננו בגן. רצוי לצלם בדרך(אולי
אפילו נמצא פריטים חדשים שאפשר להוסיף אותם אחר כך למפה שלנו).
הגענו, ומה כעת? ... בהתאם לאופי המקום, נגלה, נחווה ונתעד.

מסכמים:

עם החזרה לגן נזמין את הילדים לשתף ברשמים ולהביע את עצמם ב'מאה שפות'. בהמשך אפשר
להעלות תערוכה ולהציג את תהליך החקר ותיעודים של הילדים כמו ציורים, הסברים מוקלטים,
תצלומים ועוד, מהדרך והאתרים. נציג בתערוכה גם את המפה שלנו ולהוסיף לה קודי QR בהם
הילדים משתפים במידע שאספו.
נוכל לקיים פתיחה חגיגית של התערוכה בהשתתפות משפחות הילדים ואנשי קהילת הגן שליוו
את התהליך. אפשר להכין הזמנות לאירוע וכרזות.
נוכל גם להציג את התערוכה במרחב קהילתי נוסף, כגון הספרייה, המרכז הקהילתי או מבנה ציבור
ביישוב.
לאורך השנה נוכל להמשיך ולהוסיף למפה מקומות חדשים ותיעודים נוספים.

להרחבה:

חוברת ["גיאומטריה זה משחק דיסיל"](#) עמוד 23- מפות.

סרטון הרחבה לצוות - ["מפות"](#)

[מפת השכונה – שיחה סביב מפה בעקבות טיול בשכונה](#)

היגדים במוקדי היישום:

ארגון המרחב

גן כקהילה: תוצרי הילדים משתלבים במרחבי הגן כמענה לצרכים העולים בחיי הקהילה בגן.
גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.

גן בקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה לצרכים העולים בקהילת הגן.

גן בקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.

פרקטיקות הוראה ולמידה

מפגשים קהילתיים.

למידה מבוססת מקום.

למידה מתוך סיפורים אישיים.

שימוש במרחבי יצרנות בגן ובקהילה לתכנון, יצירה ופיתוח מענים.

תוכן

תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות.

התכנים נובעים מצרכים, יוזמות ורעיונות העולים בחיי קהילת הגן.

התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

על הפעילות:

יוזמה זו מציעה לקיים בגן מפגש מוזיקלי חי עם מקהלה כאשר במרכז היוזמה עומד המפגש בין קהל לבין מקהלה, סביב שירים וקטעים מוזיקליים מנכסי צאן ברזל של התרבות הישראלית. בפעילות הילדים יהיו פעילים -יאזינו, ישאלו, יצטרפו ויגיבו כחלק מחוויה מוזיקלית-קהילתית. המפגש מזמן לילדים היכרות עם שירת רבים, עם קול אנושי, עם הקשבה משותפת ועם החוויה הייחודית של קולות רבים היוצרים יחד מרקם מוזיקלי אחד.

רגע לפני:

עם הצוות:

וכל לחשוב יחד

- איזו מקהלה או הרכב קולי פועלים בסביבה הקרובה של הגן? היכן? - קונסרבטוריון או מקהלה יישובית במרכז הקהילתי, בית ספר סמוך ועוד...
- אילו שירים מתאימים לילדי הגן ומבטאים חיבור לשפה, למקום, למסורת ולתרבות ישראלית?
- כיצד נאפשר לילדים להיות קהל פעיל? - להאזין, לשאול, להצטרף בפזמון, בתנועה, במחיאות כף או בשירת מענה
- כיצד נמשיך את החוויה המוזיקלית בשגרת הגן?

ניתן להכין מראש:

- מרחב נעים לישיבה, המאפשר האזנה והשתתפות של הילדים בשירה ותנועה. רצוי שהילדים יישבו על כסאות או שרפרפים. ניתן להכין כלי נגינה לליווי השירה.

עם הילדים:

במפגש מליאה נשתף את הילדים בכך שמקהלה או קבוצת זמרים תגיע לגן. נסביר כי מקהלה היא קבוצה של אנשים ששרים יחד, מקשיבים זה לזה ויוצרים יחד קול משותף. רצוי להאזין מראש [לביצוע מקהלתי](#) קצר, להתבונן בתמונה של מקהלה, לזהות את תפקיד המנצח או המנצחת, ולהתנסות בגן בשירה משותפת, בשירת מענה או בהצטרפות לפזמון חוזר.

לאחר מכן נשוחח בקבוצות קטנות ונוכל לשאול:

- מהי מקהלה?
 - מה ההבדל בין אדם אחד ששר לבין קבוצה ששרה יחד?
 - איך מצליחים להתחיל ולסיים שיר באותו זמן?
 - מה עושה מנצח או מנצחת?
 - מה תפקיד הקהל?
 - אילו שירים אנחנו מכירים מהגן, מהבית, מהחגים או מהמשפחה שניתן לשיר במקהלה?
 - איזה שיר היינו רוצים לשיר יחד?
- חשוב שהילדים יכירו מראש לפחות שני שירים ויוכלו להצטרף במהלך המפגש עם המקהלה.

עם הקהילה:

נאתר בקהילה הקרובה מקהלה או הרכב קולי מתאים. ניתן להיעזר במשפחות הילדים באיתור. ניצור קשר עם גורם אחד ונציע מפגש קצר ומותאם לילדי הגן, נדאג לתיאום עם המקהלה לגבי משך המפגש, אופן השירה, עוצמת הקול, אופי ההסברים ואופן השתתפות הילדים.

יוצאים לפעולה:

בעקבות השיחות עם הילדים ועם מנצח/ת המקהלה נתכנס שוב ונקבל החלטות: נבחר 3-5 שירים המחברים בין שפה, מקום וקהילה, כגון שירי חג, שירי ילדות ישראלים, רצוי לשלב שירים מתוך "זמר לך לגיל הרך" או שירים המוכרים למשפחות ולקהילה המקומית המותאמים לגיל הילדים.

נוכל:

- לשלב את השירים בשגרת הגן: בשירה, בתנועה, בהקשת מקצב, באיור או בשיח על המילים
- לחזור על מושגים כמו קהל, מקהלה, מנצח/ת, קול, הקשבה ושירה משותפת
- לארגן עם הילדים את המרחב לקראת המפגש
- להכין שאלות שהילדים ירצו לשאול את חברי המקהלה

במפגש עצמו ניתן לשלב:

- שיר פתיחה קצר
- הצגת המקהלה והקשר שלה לקהילה

- האזנה לשיר או שניים בביצוע המקהלה
- הדגמת המושגים שנלמדו כמו: שירה משותפת, הקשבה או תפקיד המנצח/ת
- הצטרפות ילדי הגן בפזמון חוזר, בתנועה, במחזאות כף או בשירת מענה
- שיר סיום משותף

מסכמים:

לאחר המפגש נחזור אל השירים בשגרת הגן ונסכם בשיח תוך עיבוד החוויה.

אפשר לשאול:

- מה שמענו?
 - מה ראינו?
 - איך הרגשנו בקהל?
 - מה עזר למקהלה לשיר יחד?
 - איזה שיר הכרנו מהגן, מהבית או מהחגים?
 - האם היה שיר שהזכיר לנו משפחה, מקום או חוויה?
 - האם גם אנחנו יכולים להיות "מקהלת הגן"?
- אפשר להקים בגן מרחב "קולות ושירים בקהילה" ובו יוצגו ציורי הילדים, שמות השירים, תמונות מן המפגש, כלי נגינה, חפצים או סיפורים משפחתיים הקשורים לשירים.

נוכל גם:

- ליצור "שירון קהילתי" משירים שהילדים והמשפחות מציעים
- לקיים מפגש שירה בין־דורי עם בני משפחה
- לשלב את השירים באירועי גן, חגים, קבלת שבת, יום המשפחה או סיום שנה
- לתעד את התהליך ולשתף את הקהילה המקצועית. (חשוב לשמור על פרטיות הילדים ואישורי פרסום)

להרחבה:

חוברות ["זמר לך לגיל הרך"](#), ["בואו לגני"- הפיוט בגן הילדים](#), [שידורים במוזיקה במערכת השידורים הלאומית- גנ"י משרד החינוך](#).

מענים במוקדי היישום:

ארגון מרחב:

גן בקהילה: קיימת אפשרות ביטוי במרחב הגן לתרבות ורב־תרבותיות במגוון דרכים. גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.

ניהול זמן:

גן בקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת משמעות. גן בקהילה: מתקיים קשר שוטף ויציב עם מוסדות המזמינים שיתופי פעולה עם הקהילה.

פרקטיקות הוראה ולמידה גן בקהילה:

מפגשים קהילתיים. גן בקהילה: למידה מתוך סיפורים אישיים. גן בקהילה: שירה משותפת, הקשבה ושיח בעקבות חוויה מוזיקלית.

תוכן :

גן בקהילה: תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות. גן בקהילה: תכנים המחברים בין שפה, שירים, מסורת, משפחה, מקום וקהילה.

על הפעילות:

הפעילות עוסקת בזיהוי צרכים סביבתיים בסביבה הקרובה ובקידום יוזמה משותפת של הילדים למען שינוי ושיפור. במהלך הפעילות הילדים יתבוננו בסביבתם, יזהו נושא המעסיק אותם, יגבשו רעיונות לפעולה ויובילו מהלך המכוון ליצירת שינוי ממשי. הילדים יפעלו כחוקרים, מתכננים, מקבלי החלטות ומשפיעים בקהילה. הם יוכלו לבחור דרכים מגוונות לקידום היוזמה כגון: הכנת שלטים, פנייה לרשות המקומית, הסברה לקהילה, הכנת סרטון, הסכת (פודקאסט), מכתב, כרזה, תערוכה, גיוס שותפים ועוד. הפעילות מזמנת פיתוח תחושת מסוגלות, אחריות, אזרחות פעילה, עבודת צוות, יצירתיות ומעורבות בסביבה ובקהילה.

רגע לפני:

עם הצוות:

נוכל לחשוב יחד:

- אילו סוגיות סביבתיות רלוונטיות לסביבה הקרובה של הילדים?
- כיצד נאפשר לילדים לזהות בעצמם את הנושא בו ירצו לעסוק?
- אילו גורמים בקהילה יכולים להיות שותפים לתהליך?
- כיצד ניתן לאפשר לילדים לחוות השפעה אמיתית על סביבתם?

ניתן להכין מראש:

- מפה של הסביבה הקרובה
- חומרי יצירה ותכנון
- אמצעים לתיעוד רעיונות ותהליכי חשיבה
- אמצעים לרישום ותיעוד תצפיות הילדים

עם הילדים:

במפגש מליאה נשתף את הילדים ברעיון המרכזי:

נשוחח עם הילדים על הסביבה הקרובה לגן ועל המקומות שבהם אנו מטיילים, משחקים ומבלים.
נוכל לשאול:

- האם אתם אוהבים לטייל בסביבה הקרובה לגן?
 - אילו מקומות אתם אוהבים במיוחד?
 - מה נעים לכם במקומות האלה?
 - מדוע חשוב לנו שהמקומות שבהם אנו שוהים יהיו נעימים, נקיים ומטופחים?
 - מי עוד משתמש במקומות האלה מלבדנו?
- נמשיך את השיחה ונזמין את הילדים לחשוב:

- מה עלול לקרות אם הסביבה תהיה מלוכלכת או מוזנחת?
- כיצד הדבר יכול להשפיע על הילדים?
- כיצד הדבר יכול להשפיע על בעלי החיים?
- כיצד הדבר יכול להשפיע על הצמחים?
- מה יכולה להיות ההשפעה על הקהילה כולה?

נסביר לילדים שבמהלך הימים הקרובים נצא לסיורים בסביבה הקרובה כדי להתבונן במקומות השונים ולגלות מה נעים לנו, מה חשוב לשמור עליו והאם יש דברים שהיינו רוצים לשפר או לקדם.
לאחר מכן נצא לסיורים קצרים בסביבה הקרובה לגן.
במהלך הסיורים נוכל להזמין את הילדים לשים לב:

- מה נעים לנו בסביבה?
 - אילו מקומות מזמינים למשחק, למפגש או למנוחה?
 - האם הסביבה נקייה ומטופחת?
 - האם בעלי החיים והצמחים יכולים להתקיים כאן בצורה טובה?
 - האם יש משהו שמקשה על אנשים, בעלי חיים או צמחים?
 - האם יש משהו שחשוב לשמור עליו במיוחד?
- עם החזרה לגן נשוחח בקבוצות קטנות ונוכל לשאול:
- מה ראינו במהלך הסיור?
 - מה משך את תשומת ליבנו?

- אילו דברים אהבנו?
 - האם זיהינו צורך או אתגר סביבתי?
 - מדוע הנושא חשוב?
 - על מי הוא משפיע?
 - מה נוכל לעשות כדי לקדם שינוי?
- נרכז את רעיונות הילדים ונבחר יחד נושא לקידום.

עם הקהילה:

נשתף את המשפחות ואת אנשי הקהילה בנושא שנבחר.

נוכל לפנות:

- למשפחות
 - לעובדי הרשות המקומית
 - לארגונים קהילתיים
 - לבעלי תפקידים ביישוב
 - לתושבים נוספים
- ונברר כיצד ניתן לקדם את הרעיון שנבחר.

יוצאים לפעולה:

בעקבות הסיורים, ההתבוננות והשיחות נתכנס שוב בקבוצות קטנות ונקבל החלטות.

נוכל:

- להגדיר את הצורך או האתגר שזיהינו בסביבה.
 - לברר מי מושפע ממנו.
 - לחשוב על פתרונות אפשריים.
 - לבחור דרך פעולה לקידום השינוי.
 - לחלק תפקידים בהתאם לרצונות הילדים.
- לאחר קבלת ההחלטות נבחר יחד כיצד נרצה לפעול. דוגמאות לקידום היוזמה הסביבתית:
- להכין מכתב או עצומה ולפנות לרשות המקומית.
 - להזמין לגן נציגים מהרשות, מהקהילה או מארגונים רלוונטיים.
 - לקבוע פגישה או לערוך ביקור אצל גורם שיכול לסייע בקידום השינוי.

- להכין שלטים, כרזות או מדבקות הסברה ולהציגם במרחב הציבורי.
- ליצור סרטון הסברה קצר ולהפיצו בקהילה.
- להקליט (הסכת) פודקאסט ובו הילדים משתפים בממצאים, ברעיונות ובקריאה לפעולה.
- להכין עלון מידע או מסרים קצרים למשפחות ולתושבים.
- לקיים תהלוכת מודעות בסביבה הקרובה במטרה לשתף את הקהילה בנושא שנבחר.
- לארגן אירוע הסברה או פעילות קהילתית באתר עצמו.
- להזמין משפחות ותושבים לקחת חלק בפעולה משותפת.
- לקיים מבצע קהילתי כגון ניקיון, שיקום, טיפוח, שתילה או שמירה על המקום.
- להקים תחנת הסברה שבה הילדים יציגו לתושבים את הנושא ואת הדרכים שבהן ניתן לסייע.
- לפנות לגנים, בתי ספר או ארגונים נוספים ולגייס שותפים לקידום היוזמה.

לאחר קידום היוזמה:

נשוחח בקבוצות קטנות ונאפשר את עיבוד החוויה . אפשר לשאול:

- מה רצינו לשנות או לקדם?
- אילו פעולות עשינו כדי להשפיע?
- האם חל שינוי בעקבות היוזמה שלנו?
- מה למדנו על היכולת שלנו להשפיע על הסביבה?

מסכמים:

לאחר קידום היוזמה הסביבתית נוכל לקיים אירוע קהילתי באתר הסביבתי או בגן ולשתף את התהליך שעברנו עם משפחות הילדים, אנשי קהילה, שותפים לדרך וגורמים שסייעו בקידום היוזמה.

לקראת האירוע אפשר:

- להכין הזמנות וכרזות.
- לתכנן את מהלך האירוע יחד עם הילדים.
- לבחור תפקידי הנחיה, הצגה והדרכה לילדים.
- לאפשר לילדים לשתף בצורך שזיהו, בפעולות שביצעו ובתוצאות שהושגו.
- להציג את התוצרים שהוכנו במהלך היוזמה.

נוכל גם:

- לקיים סיור בהובלת הילדים באתר הסביבתי ולהציג את השינוי שקודם.
- להציג את המכתבים, הכרזות, השלטים ותוצרי ההסברה שהוכנו במהלך התהליך.
- להקרין סרטון או להשמיע (הסכת) פודקאסט שהופקו במסגרת היוזמה.
- לשתף את התהליך באמצעי התקשורת הקהילתיים או ברשתות הפנימיות של היישוב.
- להזמין גנים נוספים להצטרף ליוזמות סביבתיות דומות.
- לבחור יחד נושא נוסף לקידום ולהמשך העשייה.

להרחבה:

סרטון יוזמה סביבתית בגן הילדים 'לכל פח יש מכסה - פעלנות סביבתית בגן הילדים' במרחב גני

ילדים ומעונות

המיזם הארצי 'קחו אתכם את הזבל' שהוקם במטרה לפתח אחריות אישית של כלל האזרחים

למניעת השלכת פסולת ושמירת הסביבה במרחבים הציבוריים.

אוגדן פעילויות 'טבעי שנשמור על הטבע' באתר המרכז דע-גן

מענים במוקדי היישום:

ארגון המרחב:

גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.

גן בקהילה: קיים בגן מרחב המזמין את מעורבות ושיתוף הקהילה.

ניהול זמן:

גן בקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת

משמעות. חדש גן בקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה

לצרכים העולים בקהילת הגן. גן בקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל

השנה. גן בקהילה: מתקיים קשר שוטף ויציב עם מוסדות המזמינים שיתופי פעולה עם הקהילה

פרקטיקות הוראה ולמידה:

יזמות חברתית

מפגשים קהילתיים

למידה מבוססת מקום

למידה מבוססת פרויקטים

שימוש במרחבי יצרנות בגן ובקהילה לתכנון, יצירה ופיתוח מענים

תוכן:

תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות. חדש
התכנים נובעים מצרכים, יוזמות ורעיונות העולים בחיי קהילת הגן. התכנים כוללים ידע, מיומנויות
וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

"סיר חם" - טעם של קהילה

על הפעילות:

מאכלים משפחתיים, בישול ואכילה בצוותא הם חלק מהדרך בה מתפתחת תחושת השייכות למשפחה, לקהילה ולמקום. הפעילות שלפניכם עוסקת בחקר מסורות קולינריות משפחתיות כגשר בין-דורי, תוך הפיכת המטבח למרחב של נתינה חברתית, קיימות וחיבור לקהילה. באמצעות בישול משותף, חקר גידולים ותבלינים בגינה ויוזמת "סיר חם" למען אחרים, הילדים מגלים את כוחה של הנתינה ואת חשיבותו של האוכל כמחבר בין לבבות.

רגע לפני:

עם הצוות:

נשוחח על הקשר בין טעמים וריחות לזיכרונות משמעותיים. ניתן להוסיף לישיבות הצוות רגע של החלפת מתכון משפחתי מלווה בשיתוף של זיכרון.

נבצע מיפוי קהילתי של גורמים הזקוקים לתמיכה של יוזמת "סיר חם", של יוזמות קהילתיות קיימות בנושא ושל דמויות בקהילה (כגון מועדון גיל הזהב), הורים ובני משפחה שיכולים להיות שותפים להובלת המהלך.

נוכל לתכנן גינת ירק ותבלינים בגן שתלווה את תהליך הבישול. נתכנן את מרחב הבישול בגן בהתאם להנחיות הבטיחות וההיגיינה.

נבצע מיפוי מקדים של רגישויות, אלרגיות למוצרי מזון, צליאק וסוכרת בקרב ילדי הגן כדי להתאים את המתכונים ולקדם את תחושת השייכות של כלל הילדים.

עם הילדים:

נוכל לפתוח בסיפור אישי מלווה בתמונה או במאכל שמספר על מסורות משפחתיות או קהילתיות של קיום ארוחות קהילתיות או של נתינה של אוכל מבושל. נשוחח על היכולת של אוכל לשמח ולהביע אהבה ונזמין את הילדים לשתף במאכלים או בחוויות של נתינה סביב מזון ואירוח.

עם הקהילה:

- נקיים שיח מקדים עם ועד הגן כדי לגייס את תמיכתם בהובלת היוזמה, באיתור הורים ובני משפחה, דמויות בקהילה ומיזמים בנושא.
- נשלח הודעה מרכזת המזמינה את המשפחות לקחת חלק במיזם "סיר חם" של הגן"

יוצאים לפעולה:

- נכיר מאכלים משפחתיים - הילדים יביאו סיפורי מאכלים ומתכונים מהבית.
- נבשל ביחד - נתנסה בבישול מתכונים שהביאו הילדים ונטעם את המאכלים שהכנו. חשוב לאפשר אווירה בטוחה ולא שיפוטית להתנסות, לטעום ולפתח טעם אישי.
- נקים גינת ירק ותבלינים ונתנסה בבישול גידולי הגינה העונתיים. השימוש בתוצרים אלו בבישול השבועי מאפשר לילדים ללמוד על עונתיות ותזונה מקיימת.
- את מי נשמח? - נאפשר לילדים להעלות רעיונות למי נכין אוכל (משפחות של עולים חדשים או משרתי מילואים, משפחות שנולד להם תינוק חדש או שחוגגות שמחה אחרת, קשישים ועוד) ננהל דיון על האפשרויות השונות ונחליט ביחד את מי נשמח השבוע ואיזה מאכל מתאים להכין לו.
- נזמין דמויות בקהילה שעוסקות בבישול או נתינה דומה והם יוכלו ללמד אותנו לבשל ולספר לנו את סיפור הנתינה שלהם, איך התחילו, מה הם עושים וכיצד ילדי הגן יכולים להצטרף ולעזור בעשייה.
- נכין עם הילדים מארזים למשלוחים ונקשט בברכות.

מסכמים:

- ארוחה קהילתית - נתכנן עם הילדים אירוע שיא חגיגי המפגיש את כלל השותפים: ילדי הגן, בני המשפחות, אזרחים ותיקים, וחברים ממרכז הקליטה או מהשכונה. הילדים יהיו המארחים, הם יוכלו לעצב את השולחנות, להגיש את המאכלים שהוכנו ולהסביר על הסיפור של המאכלים. ניתן לתכנן עם הילדים תוכנית אמנותית כמו שירה בציבור וריקודים משותפים (ריקודי עם או תנועה חופשית) המשלבים דורות

- ספר מתכונים קהילתי - נפיק ביחד ספר מתכונים מודפס או דיגיטלי המספר את סיפור המיזם. ניתן לכלול בו את המתכונים המשפחתיים שנאספו ממשפחות הגן, תיעוד בתמונות או בסרטונים של הילדים מבשלים נוכל לשלב גם את סיפורי הנתינה והקשרים שנרקמו סביב המיזם.

נוכל גם:

- להרחיב את גינת הירק לגינה קהילתית ולהזמין שותפים מהקהילה לגדל גידולים ותבלינים.
- להכיר את "קשת המזון לתזונה בריאה" ולהתאים את המתכונים שנבחר בהתאם להמלצות. להכין מרחב משחק בגן ובחצר בהתאם להתנסות.

להרחבה:

מאכלים מדור לדור, מתוך המדריך "גדלים בריא בגן העתידי"

טעמים שמחברים, באגדן פסיפס ישראלי

שידור מקוון: במטבח עם סבא וסבתא

מענים במוקדי היישום:

ארגון המרחב:

גן כקהילה: קיימת אפשרות ביטוי במרחב הגן לתרבות ורב תרבותיות במגוון דרכים.

גן כקהילה: תוצרי הילדים משתלבים במרחבי הגן כמענה לצרכים העולים בחיי הקהילה בגן.

גן כקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.

ניהול זמן:

גן כקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת משמעות.

גן כקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה לצרכים העולים בקהילת הגן.

גן כקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.

פרקטיקות הוראה ולמידה:

למידה מתוך סיפורים אישיים

שימוש במרחבי יצרנות בגן ובקהילה לתכנון, יצירה ופיתוח מענים

תוכן:

תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות.

התכנים נובעים מצרכים, יוזמות ורעיונות העולים בחיי קהילת הגן.

התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

על הפעילות:

הפעילות עוסקת בחקר הקהילה דרך הצמחים המלווים את חיי המשפחות והתרבויות השונות המרכיבות אותה. במהלך הפעילות הילדים יכירו צמחים בעלי משמעות אישית, משפחתית ותרבותית, יבררו אילו צמחים מאפיינים את הקהילה שבה הם חיים ויגלו את הסיפורים, הזיכרונות והמסורות הקשורים אליהם. הילדים יפגשו בני משפחה ואנשי קהילה, יאספו מידע על צמחים בעלי משמעות עבורם ויבחנו כיצד ניתן ליצור יחד גינה המשקפת את הפסיפס הקהילתי בגן או במרחב קהילתי משותף. הפעילות מזמנת חיבור לזהות, לשייכות, למורשת ולרב תרבותיות, ומעודדת סקרנות, שיתוף פעולה, מעורבות קהילתית ואחריות לסביבה.

רגע לפני:

עם הצוות:

נוכל לחשוב יחד:

אילו קהילות ותרבויות מיוצגות בגן?

אילו צמחים עשויים להיות בעלי משמעות עבור המשפחות?

כיצד נאפשר לילדים להיות שותפים בבחירת הצמחים ובתכנון הגינה?

האם ניתן לשלב את הקהילה בתהליך ההקמה והטיפול של הגינה?

ניתן להכין מראש:

ספרים ותמונות של צמחי מאכל, תבלין וכו'.

עציצים, אדניות או שטח מתאים להקמת גינה.

חומרי יצירה ותכנון.

אמצעים דיגיטליים לתיעוד ולהצגת מידע.

עם הילדים:

במפגש מליאה נשתף את הילדים ברעיון המרכזי:

בקהילה שלנו חיים אנשים ומשפחות בעלי סיפורים, מסורות ומנהגים שונים. לעיתים גם לצמחים יש מקום חשוב בסיפורים אלה. נצא לגלות אילו צמחים מלווים את בני הקהילה שלנו ונחשוב כיצד נוכל ליצור יחד גינה שתספר את סיפורה של הקהילה.

לאחר מכן נשוחח בקבוצות קטנות ונוכל לשאול:

- אילו צמחים אנחנו מכירים?
 - אילו צמחים גדלים בבית, במרפסת או בחצר שלנו?
 - האם יש צמח מיוחד שמשפחתנו אוהבת?
 - האם יש צמח הקשור לזיכרון, למאכל אהוב או למסורת משפחתית?
 - אילו צמחים היינו רוצים להכיר?
- נזמין את הילדים לשוחח עם בני משפחתם ולאסוף מידע על צמחים בעלי משמעות עבורם.

עם הקהילה:

נשתף את המשפחות ברעיון ונזמין אותן לקחת חלק בתהליך.

נוכל לבקש מהמשפחות:

- לשתף בסיפורים הקשורים לצמחים.
 - להביא זרעים, שתילים או ייחורים.
 - לספר על צמחים המאפיינים את ארץ המוצא, התרבות או המסורת המשפחתית.
 - להשתתף במפגשי שתילה וטיפוח.
- נוכל להזמין גם גננים, חקלאים, אנשי טבע או ותיקי היישוב לשתף בידע ובניסיון שלהם.

יוצאים לפעולה:

בעקבות השיחות עם הילדים והמשפחות נתכנס שוב בקבוצות קטנות ונקבל החלטות.

נוכל:

- למפות את הצמחים שעלו בשיחות עם המשפחות.
- לזהות אילו צמחים מאפיינים את הקהילה שלנו.
- לברר מהם התנאים הדרושים לגידולם.

- לבחור יחד אילו צמחים נרצה לשתול.
- לתכנן את הגינה המשותפת.
- **במהלך התהליך נוכל:**
- לחקור את מאפייני הצמחים השונים.
- להשוות בין צמחי מאכל, תבלין, מרפא ונוי.
- לברר מהו הסיפור שמאחורי כל צמח.
- לחשוב כיצד ניתן לארגן את הגינה כך שתייצג את מגוון הקולות והסיפורים בקהילה.

לאחר קבלת ההחלטות נקים יחד את הגינה.

ניתן:

- לשתול את הצמחים בגינה הקהילתית של הישוב
- לשתול את הצמחים במרחב קהילתי משותף.
- ליצור ערוגות המוקדשות למשפחות, לקהילות או לסיפורים שונים.
- להכין שלטים המספרים על הצמחים ועל משמעותם.

עם החזרה לגן:

נשוחח בקבוצות קטנות ונאפשר עיבוד של התהליך.

- אפשר לשאול:
- מה גילינו על הצמחים שבחרנו?
- אילו סיפורים שמענו מהמשפחות?
- מה למדנו על הקהילה שלנו?
- כיצד הגינה משקפת את האנשים החיים בקהילה?
- מה חשוב לעשות כדי לשמור ולטפח את הגינה?

מסכמים:

לאחר הקמת הגינה נוכל לקיים אירוע קהילתי משותף בהשתתפות משפחות הילדים ואנשי קהילה.

לקראת האירוע אפשר:

- להכין הזמנות וכרזות.
- לתכנן סיור בגינה בהובלת הילדים.
- לבחור תפקידי הדרכה לילדים.
- לאפשר לילדים לספר על הצמחים ועל הסיפורים שגילו.

נוכל גם:

- להכין ספר קהילתי של צמחים וסיפורים.
- ליצור תערוכה המציגה את תהליך הלמידה וההקמה.
- לשתף את התהליך באמצעי התקשורת הקהילתיים.
- להרחיב את הגינה ולהמשיך לאסוף סיפורים וצמחים נוספים מהקהילה.

להרחבה:

סרטון 'נפגשים בגינה הקהילתית' במרחב הפדגוגי

סרטון 'גן ילדים בגינה הקהילתית' במרחב הפדגוגי

מענים במוקדי היישום:

ארגון מרחב:

גן בקהילה: קיימת אפשרות ביטוי במרחב הגן לתרבות ורב תרבותיות במגוון דרכים.

גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.

ניהול זמן:

גן בקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת משמעות.

גן בקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה לצרכים העולים בקהילת הגן.

גן בקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.

פרקטיקות הוראה ולמידה:

יזמות חברתית

מפגשים קהילתיים

למידה מבוססת מקום

למידה מתוך סיפורים אישיים

למידה מבוססת פרויקטים

תוכן:

תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות.

התכנים נובעים מצרכים, יוזמות ורעיונות העולים בחיי קהילת הגן.

על הפעילות:

ההצעה עוסקת בשירה משותפת כחלק מתרבות הגן. יוזמה זו מבקשת להפוך את השירה המשותפת לחלק **קבוע** בשגרת בגן. לא כאירוע, לא כמופע, אלא כמפגש שירה משותף במגוון הקשרים: לקראת חג, סביב עונה, בעקבות סיפור, כחלק משיח על חברות, בתחילת שבוע, בסוף יום, בקבלת שבת, או בכל עת שבה השירה יכולה לחזק את תחושת ה"יחד". המוזיקה מהווה חלק חשוב בחיים החברתיים והתרבותיים, והיא מלווה אותנו בטקסים, באירועים, בזיכרונות ובסיפורי חיים. שירים יוצרים מפגש עם אנשים, תרבויות, נופים, מקומות, צלילים וטעמים, ומאפשרים לבטא בעת ובעונה אחת גם את המשותף לנו כחברה וגם את הייחודיות של כל קהילה בתוכה. השגרה המוזיקלית יוצרת רפרטואר משותף, מבססת פסקול מוזיקלי גני, ומחזקת את תחושת השייכות של הילדים לקבוצה. בהדרגה נוצרת חוויה של: "אלה השירים שלנו" – שירים שמזוהים עם הגן, עם הילדים, עם התקופה ועם החוויות המשותפות.

רגע לפני:

לפני שמתחילים, חשוב להכיר עם הילדים את המושג "שירת רבים" ולשוחח על משמעותו: מה קורה כשאנשים רבים שרים יחד? איך זה מרגיש? מה ההבדל בין לשיר לבד לבין לשיר בקבוצה? אילו שירים אנחנו אוהבים לשיר יחד בגן? חשוב לבחור רפרטואר איכותי, תואם גיל ושלב התפתחותי, קרוב לעולם הילדים ובעל ערך חינוכי, מוזיקלי, שפתי ותרבותי (ראו בנספח: קריטריונים בבחירת שירים). כדאי לשלב שירים ממקורות מגוונים: שירים מתוך "זמר לך לגיל הרך", שירים מתוך שידורים במוזיקה במערכת השידורים הלאומית, שירי חג, שירי עונה, שירי משחק, שירים בעקבות ספרים מתוך ספריית פיג'מה או מצעד הספרים, ושירים שנבחרו בשל התאמתם לעולמם של ילדי הגן. יש להבחין בין שירים המתאימים לשירה מלאה של ילדי הגן לבין שירים ארוכים או מורכבים יותר, שבהם ניתן להצטרף רק בפזמון חוזר, בבית מסוים, במענה בין קבוצות, בתנועה, בהקשות מקצב או בהאזנה פעילה.

בחירת שיר לגן הילדים היא בחירה חינוכית, מוזיקלית ותרבותית. חשוב להבחין בין שיר שילדים מכירים מהבית, יודעים בעל פה ואף נהנים ממנו, לבין שיר המתאים להם מבחינת גיל, שלב התפתחותי, שפה, מסר וחוויה מוזיקלית. היכרות או אהדה של הילדים לשיר אינן מעידות בהכרח על התאמתו למסגרת הגן.

עם הצוות:

נוכל לחשוב יחד:

- באילו מועדים במהלך שנת הלימודים נקיים את מפגשי שירת הרבים?
- אילו שירים הילדים כבר מכירים ובאילו נושאים?
- מה מתוך השירים הקיימים מתאים לשירת רבים?
- אילו עוד שירים עלינו להוסיף כדי להעשיר את הפסקול המשותף?

חשוב לשמור על כמה עקרונות מקצועיים:

- שירה חיה בגן כדרך קבע, ללא תלות בביצוע מוקלט ברקע
- שירה נעימה ובריאה, שאינה צעקנית או מאומצת
- הקניית הרגלים לשירה נכונה: ישיבה זקופה, רגליים על הרצפה, נשימה בסוף משפט מוזיקלי והקשבה לקבוצה
- בחירה ברפרטואר איכותי ומותאם לילדי הגן
- שילוב התנסויות מוזיקליות מגוונות: שירה, האזנה, תנועה, נגינה, הקשות מקצב, שירת מענה ושירה בקבוצות.
- שימו לב: תפקיד הצוות אינו "להכין מופע", אלא להוביל תהליך מוזיקלי מתמשך שבו השירים נטמעים בשגרת הגן והופכים לחלק מהתרבות המשותפת.

עם הילדים:

- הילדים הם שותפים פעילים בבחירת השירים למפגש השירה, אפשר לבחור יחד איתם 6–8 שירים ששרו לאורך תקופה, ולברר אילו מהם הפכו למשמעותיים במיוחד עבורם. לאחר מפגש המליאה נשוחח בקבוצות קטנות ונוכל להעלות שאלות כגון:
- איזה שיר אנחנו אוהבים לשיר יחד?
 - מתי מתאים לשיר אותו?
 - איזה שיר מזכיר לנו חג, עונה, סיפור או חוויה משותפת?
 - איך מרגישים כשכולם שרים יחד?
 - מי מנגן בבית ויכול לדעתכם ללוות בנגינה את השירה שלנו בגן?
- נקבל יחד החלטות כיצד להתנהל ולמי לפנות על מנת לצאת לדרך.

עם הקהילה:

שירת רבים יכולה לחבר בין הגן לבין המשפחות והקהילה, אך חשוב לעשות זאת במינון פשוט, מותאם ולא מעמיס. אין צורך להפוך את היוזמה לאירוע קבוע עם הורים. אפשר להתחיל בשיתוף קטן ולהרחיב בהדרגה בהתאם לאופי הגן.

אפשר לבדוק יחד עם הילדים והצוות מי בקהילה יכול לסייע בהובלת שירת הרבים או בליווי מוזיקלי: בן משפחה שמנגן, תלמידי מגמת מוזיקה בתיכון, מקהלת בית ספר, הרכב מבצע בקונסרבטוריון, תלמידים במסגרת מחויבות אישית ביישוב, סטודנטים, חיילים שהם נגנים מצטיינים, או דמויות מוזיקליות מהקהילה.

אפשר גם לחשוב עם הילדים האם נרצה להזמין אורחים נוספים למפגש שירה קצר: הורים, סבים וסבתות, גן סמוך, כיתה א', בית דיור מוגן או שותפים אחרים בקהילה הקרובה.

הדגש הוא שהקהילה אינה "קהל" הצופה בילדים, אלא שותפה לשירה, להקשבה ולחווייה המשותפת.

יוצאים לפעולה:

נבחר עם הילדים 6-8 שירים שלמדנו ושרנו יחד בגן.

ניצור רצף של השירים באמצעות כרטיסיות (על כל כרטיסיה שם השיר ואיור של הילדים שיסייע להם לזהותו).

נתכנן כיצד הילדים יצטרפו וישתתפו במהלך השירה (למשל: שירה משותפת של כולם יחד, הצטרפות לפזמון חוזר, שירת מענה בין קבוצות, תנועות מראה, הקשות מקצב חוזרות, נגינה בכלי הקשה ועוד).

אם בוחרים לשלב מוביל/ת שירה או ליווי מוזיקלי מהקהילה (בני משפחה מנגנים, תלמידי מגמת מוזיקה בתיכון, מקהלת בית ספר, הרכב מבצע בקונסרבטוריון, מחויבות אישית ביישוב, חיילים שהם נגנים מצטיינים ועוד), מתאמים מראש את אופי המפגש: משך קצר, עוצמת נגינה מתונה, שירים מוכרים לילדים, שמירה על חוויה של שירה משותפת ולא הופעה.

אם בוחרים להזמין אורחים למפגש השירה, נקיים שיח את מי נזמין (גן שכן, סבים וסבתות, בית דיור מוגן, כיתה א', אחים בוגרים ועוד).

נארגן את מרחב הגן בישיבה בחצי גורן או בצורת ח', כך שחווית השירה תהיה משותפת כשניתן לראות זה את זה.

נכין שי צנוע (למשל, איורי הילדים לשירים) למוביל/ת שירת הרבים.

אפשר להרחיב את היוזמה בכמה דרכים:

- מצעד השירים של הגן: בחירה משותפת של שירים אהובים במיוחד על ילדי הגן.
- דף אורייני לכל שיר: יצירת דף הכולל את שם השיר, איור של הילדים, מילים מרכזיות, רגשות, תנועות או רעיונות שעלו בעקבות השיר. את הדפים ניתן לאגד לאלבום או קלסר גני.
- תערוכת שירים: הילדים מאיירים שירים שנלמדו, והגן יוצר תערוכה בעקבות הרפרטואר המשותף.

מסכמים:

לאחר מפגש שירת רבים, חשוב לעצור ולשאול:

- את הילדים-
 - מה אהבנו לשיר יחד?
 - איזה שיר נרצה להמשיך לשיר בגן?
 - איזה שיר נרצה לשיר גם בבית?
 - מה עזר לנו לשיר יחד?
 - את הצוות-
 - האם השירה השתלבה בשגרה באופן טבעי?
 - האם הרפרטואר היה איכותי ומותאם לילדים?
 - האם הילדים היו שותפים בבחירה, בתכנון ובהובלה?
 - האם נשמרה שירה חיה, נעימה?
 - האם נוצרה תחושת שייכות סביב השירים?
 - האם שיתוף הקהילה היה במינון נכון ולא הפך לעומס?
- מדד ההצלחה המרכזי אינו כמות השירים או מספר המשתתפים, אלא היווצרות של רפרטואר משותף שהילדים מזדהים, מבקשים, שרים, זוכרים ומחברים לחוויית החיים בגן.

להרחבה:

- [בואו לגני: הפיוט בגן הילדים](#)
- [זמר לך לגיל הרך](#)
- [יוזמה לקידום שירת רבים בגן הילדים](#)
- סדנאות בכנס מוזיקה ארצי ([כנס ראשון](#), [כנס שני](#))
- [שיתוף מהשטח: מפגש שירת רבים לכבוד יום המשפחה בגן אורנים במושב ינוב](#)
- [שידורים במוזיקה במערכת הלאומית](#)

מענים במוקדי היישום:

ארגון המרחב:

גן בקהילה: קיים בגן מרחב המזמין את מעורבות ושיתוף הקהילה.

ניהול זמן:

גן בקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת משמעות.

גן בקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה לצרכים העולים בקהילת הגן.

גן בקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.

פרקטיקות הוראה ולמידה:

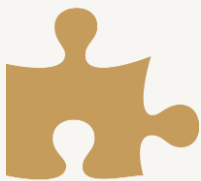
יזמות חברתית

מפגשים קהילתיים

תוכן:

תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות. התכנים כוללים ידע מתחומי הליבה, מיומנויות המאה ה-21 וערכים.

משחקים יחד – בגן ובקהילה

על הפעילות:

המשחק הוא הדרך הטבעית שבה ילדים פועלים, חוקרים ומתחברים. כאשר ילדים משחקים בסביבתם הפיזית והחברתית, הם מעמיקים את חוויית השייכות שלהם למקום ולאנשים. לשהייה במרחבים הפתוחים יש ערך רב להתפתחות הילד ולבריאותו. פעילות זו הופכת את הסביבה הקרובה לגן למגרש משחקים קהילתי, שבו הילדים, הצוות והתושבים מכירים זה את זה, משחקים ומתחברים.

רגע לפני:

עם הצוות:

נוכל לשוחח בישיבת צוות הגן על זיכרונות הילדות שלנו מהקהילה ומהשכונה – אילו חוויות משחק יצרו עבורנו תחושת שייכות, במה זה תרם להתפתחותנו, ומה היינו רוצות להעניק לילדי הגן שלנו.

עם הילדים:

נשוחח על "זמן של יחד" ונעורר סקרנות: איך שיחקו ההורים/הסבים והסבתות שלנו? אילו משחקים נרצה ללמוד? איפה בשכונה כדאי לנו לשחק? עם מי עוד נרצה להיפגש? את מי נוכל לדעתכם לשמח אם ניפגש לשחק אותו? איך נשמור על עצמנו בזמן המשחק בסביבה? על אילו כללים חשוב לשמור?

עם הקהילה:

נגייס את הורי הגן לשותפות פעילה, נתאם מול הרשות המקומית את השימוש במרחב הציבורי, ונאתר שותפים (מועדון גיל הזהב, מרכז קליטה, גן סמוך ועוד).

יוצאים לפעולה:

חקר משפחתי: נשלח עם הילדים שאלון קצר להורים, בו יתבקשו לספר על משחקי הילדות שלהם ועל בילויים משותפים.

מרחב "משחקים של פעם": נקים בגן מרחב פעילות למשחקי חצר ומשחקי ריקוד, בו הילדים ידריכו את חבריהם במשחקים שלמדו מההורים. (משחקים כגון: תופסת, דג מלוח, קלאס, חבל, "יש לנו תיש", "אני עומדת במעגל")

נצא לסביבה - כדאי לצאת לסיורי גילוי עם הילדים ולאתר מקומות מזמינים למשחק בסביבת הגן; ניתן גם לאתר מקומות שכדאי לטפח ולהפוך למזמינים למשחק.

מפגשי משחק בקהילה: ניצור קשר עם שותפים בקהילה וניצור שגרות של מפגשים כגון: בוקר של משחק בפארק עם קשישים בקהילה.

צמד - חמד: ניתן ליצור זוגות קבועים (ילד + שותף קהילתי) למפגשים מתמשכים של משחק משותף. ההובלה היא הדדית - לעיתים הילד בוחר ומדריך משחק, ולעיתים השותף.

סימני דרך: נכין שלטים עם נקודות ציון להמלצות למשחק, קודי QR להדרכה או לסיפורים מוקלטים של הילדים.

לוח השראה: נוכל להכין לוח על גדר הגן ובו המלצות שבועיות של הילדים לפעילויות ומשחקים בסביבת הגן. לדוגמה: הצעות לאתגרים תנועתיים שונים. (התקדמות בקפיצות, חיקוי הליכת בע"ח וכד') המלצות להתבוננות בסביבה לתופעות טבע שגילו הילדים בטיולים וכן הלאה.

מסכמים:

מפת המשחקים השכונתית: נפתח יחד עם הילדים "מפת משחקים" של השכונה (מודפסת או דיגיטלית). חשוב שהמפה תשקף את קולם של הילדים ואת המקומות שהם איתרו וסימנו כמשמעותיים עבורם, כולל המלצותיהם למשחקים בנקודות השונות בדרך.

ערכת "משחקים מהלב": ניתן לסכם בהכנת ערכות משחק קהילתיות (למשל: שקיות עם כדורים, גירים, או כרטיסיות משחק מאוירות) שיוענקו לשותפים או יוצבו בנקודות שונות במרחב הציבורי, מתוך בחירה ויוזמה של הילדים.

פסטיבל "משחקים יחד": נוכל לתכנן עם הילדים אירוע קהילתי חגיגי בפארק או ליד הגן. באירוע זה הילדים יהיו המנחים. הם יציגו את המשחקים שלמדו, יפעילו תחנות משחק עבור בני גילם, השכנים והשותפים מהקהילה.

להרחבה:

יום המשחקים בגן הילדים – המרחב הפדגוגי גני ילדים

יוצאים במחול מירדן ועד ים - שידור

מענים במוקדי היישום:

ארגון המרחב:

גן בקהילה: קיימת אפשרות ביטוי במרחב הגן לתרבות ורב - תרבותיות במגוון דרכים.
גן בקהילה: תוצרי הילדים משתלבים במרחבי הגן כמענה לצרכים העולים בחיי הקהילה בגן. גן בקהילה: קיים בגן מרחב המזמין את מעורבות ושיתוף הקהילה.

ניהול זמן:

גן בקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת משמעות.

גן בקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה לצרכים העולים בקהילת הגן.

גן בקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.

פרקטיקות הוראה ולמידה:

משחק

מפגשים קהילתיים

למידה מתוך סיפורים אישיים

שימוש במרחבי יצרנות בגן ובקהילה לתכנון, יצירה ופיתוח מענים

תוכן:

תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות.

תכנים הנובעים מתחומי העניין של ההורים ודמויות משמעותיות בקהילה.

התכנים נובעים מצרכים, יוזמות ורעיונות העולים בחיי קהילת הגן.

התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

מהנדס או מהנדסת? גם אני יכול/ה!

על הפעילות:

הפעילות עוסקת בחקר מבנים ציבוריים ביישוב ובבירור הסיפור שמאחורי הקמתם. במהלך הפעילות הילדים יכירו מבנים שונים בסביבה הקרובה, יתבוננו בהם, יעלו השערות לגבי תפקידם ויבררו כיצד ומדוע הוקמו. הילדים יפגשו אנשים שהיו שותפים להקמת המבנה או להפעלתו, כגון מייסדי היישוב, נציגי הרשות המקומית, אדריכלים, מהנדסי העיר, מנהלי מוסדות ואנשי קהילה. באמצעות המפגשים יכירו את הצורך שהוביל להקמת המבנה, את תהליך התכנון והבנייה ואת תרומתו לקהילה כיום. בהמשך יוזמנו הילדים לזהות צרכים קהילתיים נוספים ולתכנן מבנה חדש שייתן להם מענה. התהליך מזמן פיתוח חשיבה יצירתית, הבנת תהליכי תכנון וקבלת החלטות, מעורבות קהילתית, שיתוף פעולה ותחושת שייכות למקום.

רגע לפני:

עם הצוות:

נוכל לחשוב יחד:

אילו מבנים ציבוריים משמעותיים קיימים ביישוב?

אילו מבנים נותנים מענה לצרכים קהילתיים?

אילו גורמים יכולים לספר על תהליך הקמת המבנה?

כיצד נאפשר לילדים להיות שותפים בבחירה, בחקר ובתכנון?

ניתן להכין מראש:

מפה של היישוב.

תצלומים של מבנים ציבוריים ביישוב.

תצלומים של המבנה הנבחר בשלבי הקמתו ובנייתו (ככל שקיימים).

תצלומים היסטוריים של המבנה ושל סביבתו מתקופות שונות (ככל שקיימים).

ספרים, מסמכים, כתבות ומקורות מידע העוסקים ביישוב, במבנה ובתולדותיו.

חומרי בנייה ויצירה לתכנון, שרטוט ובניית דגמים.

אמצעים דיגיטליים לחיפוש מידע, לתכנון ולהצגת רעיונות ותוצרים.

עם הילדים:

במפגש מליאה נשתף את הילדים ברעיון המרכזי:

ביישוב שבו אנו חיים קיימים מבנים רבים המשמשים את הקהילה. נצא לגלות מדוע נבנו, מי תכנן אותם, אילו צרכים הם ממלאים וכיצד הם משפיעים על חיי התושבים.

נוכל לשוחח עם הילדים ולשאול:

אילו מבנים יש ביישוב מלבד בתים פרטיים?

מה קורה בתוך המבנים האלה?

מי משתמש בהם?

מדוע לדעתכם בנו אותם?

אילו מבנים חשובים לקהילה?

לאחר מכן נצא לסיורים בסביבה הקרובה.

במהלך הסיור נוכל להזמין את הילדים להתבונן:

כיצד נראה המבנה?

מה אפשר ללמוד עליו מבחוץ?

מי מגיע אליו?

מה לדעתנו קורה בתוכו?

לשם מה הוא נבנה?

נזמין את הילדים להעלות השערות ולשתף במחשבותיהם.

עם החזרה לגן נשוחח בקבוצות קטנות ונוכל לשאול:

מה ראינו?

אילו מבנים סקרנו?

מה משך את תשומת ליבנו?

אילו שאלות עלו לנו?

מה היינו רוצים לברר על המבנה?

נרכז את רעיונות הילדים ונבחר יחד מבנה או מספר מבנים לחקירה.

עם הקהילה:

ניצור קשר עם גורמים שונים בקהילה שיוכלו לסייע בחקר.

נוכל להזמין:

- מייסדי היישוב.
 - ותיקי הקהילה.
 - נציגי הרשות המקומית.
 - מהנדס/ת העיר.
 - אדריכל/ית.
 - מנהלי מוסדות ציבור.
 - אנשי קהילה נוספים המכירים את המבנה ואת סיפורו.
- יחד עם הילדים נבין שאלות לקראת המפגשים.**

יוצאים לפעולה:

בעקבות הסיורים והמפגשים נעמיק בחקר המבנה.

נוכל לברר:

- מה היה הצורך שהוביל להקמת המבנה?
- מי יזם את הקמתו?
- כיצד תוכנן?
- כיצד נבנה?
- אילו אנשים היו שותפים בתהליך?
- מה מתקיים במבנה כיום?
- האם הוא נותן מענה לצורכי הקהילה?

בהמשך נזמין את הילדים לחשוב על הקהילה כיום.

נוכל לשאול:

- אילו צרכים קיימים בקהילה שלנו?
- האם יש צרכים שעדיין אינם מקבלים מענה?
- אילו מבנים נוספים היו יכולים לסייע לקהילה?

נאסוף את רעיונות הילדים ונקיים סקר בקרב ילדי הגן, המשפחות או אנשי הקהילה. את הסקר ניתן לערוך גם באופן דיגיטלי, לדוגמה באמצעות Google Forms. לאחר מכן נבחר יחד, בדרך דמוקרטית, רעיון למבנה חדש שנרצה לתכנן. נוכל:

- להחליט למי מיועד המבנה.
 - לחשוב אילו חללים יכולו.
 - לתכנן מספר חדרים, קומות ומרחבים.
 - לחשוב אילו פעילויות יתקיימו בו.
 - ליצור שרטוטים, מפות, ציורים ודגמים.
 - להשתמש בכלים דיגיטליים להצגת הרעיונות.
- נשוחח בקבוצות קטנות ונאפשר עיבוד של התהליך.**

אפשר לשאול:

- מה למדנו על המבנה שחקרנו?
- מה גילינו על הצרכים של הקהילה?
- כיצד קיבלנו החלטות?
- כיצד תכננו את המבנה החדש?
- מה למדנו על תכנון ועל בנייה?
- כיצד המבנה שתכננו יכול לסייע לקהילה?

מסכמים:

- לאחר השלמת תהליך התכנון נוכל לקיים אירוע קהילתי בגן או במבנה ציבורי ביישוב.
- לקראת האירוע אפשר:
- להכין הזמנות וכרזות.
- לתכנן את מהלך האירוע יחד עם הילדים.
- לבחור תפקידי הנחיה והצגה לילדים.
- לאפשר לילדים להציג את תהליך החקר, התכנון וקבלת ההחלטות.
- להציג את השרטוטים, הדגמים והתוצרים שהוכנו.

נוכל גם:

להזמין נציגי רשות מקומית, אנשי מקצוע ואנשי קהילה לצפות בתוצרים.
להציג את הצעות הילדים לצרכים עתידיים של הקהילה.
להקליט הסכת (פודקאסט) שבו הילדים מספרים על תהליך הלמידה.
להכין סרטון המציג את החקר ואת תהליך התכנון.
להציג את הסקיצות והדגמים במבני ציבור, במרכז הקהילתי או בכניסה לגן.
לשתף את הקהילה בתהליך באמצעות פרסומים קהילתיים.

להרחבה:

אקדמיה ברשת '[מרעיון לתוצר - תהליך תיכון בגן](#)', מרחב פדגוגי
מאמר באתר המרכז דע – גן '[מי תהיה מהנסדת, מי יהיה מדען?](#)'

מענים במוקדי היישום:

ארגון המרחב:

חדש גן בקהילה: תוצרי הילדים משתלבים במרחבי הגן כמענה לצרכים העולים בחיי הקהילה בגן.
גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.
גן בקהילה: קיים בגן מרחב המזמין את מעורבות ושיתוף הקהילה.

ניהול זמן:

גן בקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת משמעות.
גן בקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי תכנון, יצירה ופיתוח של תוצרים כמענה לצרכים העולים בקהילת הגן.
גן בקהילה: מתקיים קשר שוטף ויציב עם מוסדות המזמינים שיתופי פעולה עם הקהילה.

פרקטיקות הוראה ולמידה:

יזמות חברתית
מפגשים קהילתיים
למידה מבוססת מקום

למידה מתוך סיפורים אישיים

למידה מבוססת פרויקטים

שימוש במרחבי יצרנות בגן ובקהילה לתכנון, יצירה ופיתוח מענים

תוכן:

תכנים הקשורים לזהות ולשיוכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של הילדים והצוות.

חדש התכנים נובעים מצרכים, יוזמות ורעיונות העולים בחיי קהילת הגן.

התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

על הפעילות:

במשפחות רבות נשמרים חפצים המלווים סיפורים, זיכרונות ומסורות משפחתיות. לעיתים חפץ פשוט מספר סיפור על אדם, מקום, אירוע או תקופה, ומשקף את המורשת, הזהות והערכים של המשפחה ושל הקהילה.

הפעילות עוסקת בחקר חפצים בעלי משמעות במשפחות קהילת הגן ובגילוי הסיפורים, הזיכרונות והמסורות שהם נושאים. הילדים יבחרו עם בני משפחתם חפץ מיוחד ויתנסו בתהליכי חקר, יאספו מידע ממקורות שונים, יפגשו בני משפחה ואנשי קהילה, יתעדו את המידע בדרכים מגוונות ויקבלו החלטות משותפות כיצד להציג את הסיפורים שגילו. הפעילות מזמנת חיבור לזהות, לשייכות, למורשת ולקהילתיות, ומעודדת סקרנות, שאילת שאלות, הקשבה, תיעוד, שיתוף ומעורבות בקהילת הגן.

רגע לפני:

עם הצוות

נוכל לחשוב יחד:

כיצד נציג לילדים את הרעיון שחפץ יכול לספר סיפור?
מי בקהילה הסובבת את הגן יוכל לשתף את הילדים בחפץ בעל משמעות? (בני משפחה, סבים וסבתות, ותיקי היישוב ואנשי קהילה).
כיצד נזמין את משפחות קהילת הגן לקחת חלק בתהליך?

ביתן להכין מראש:

חפץ בעל משמעות לפתיחת הפעילות.
ספרים העוסקים במשפחה, בזיכרונות ובמורשת.
אמצעים לתיעוד (מצלמה או טאבלט).
מקום להצגת החפצים והתוצרים בהמשך התהליך.

עם הילדים

נשוחח בקבוצות קטנות.

נציג לילדים חפץ בעל משמעות עבור אחת מנשות הצוות או איש קהילה, ונאפשר להם להתבונן בו.

נוכל לשאול:

מה לדעתכם מיוחד בחפץ הזה?

האם זה חפץ ישן או חדש?

מה אתם חושבים שהוא יכול 'לספר' לנו?

אילו שאלות הייתם רוצים לשאול כדי לגלות את סיפורו של החפץ ולמי הוא שייך?

לאחר מכן נספר לילדים בקצרה את סיפורו של החפץ.

נמשיך ונשאל:

האם לדעתכם יש גם במשפחות שלכם חפצים המלווים בסיפור מיוחד?

מי יכול לעזור לנו לגלות את הסיפור שמאחורי החפץ? (הורים, סבים וסבתות, בני משפחה ואנשי קהילה).

מה הייתם רוצים לגלות על החפץ שבחרתם?

נזמין את הילדים לפנות אל משפחותיהם כדי לחפש יחד חפץ בעל משמעות ולברר את הסיפור שמאחוריו.

עם הקהילה

נשתף את משפחות קהילת הגן ברעיון המרכזי של הפעילות ונזמין אותן לקחת חלק בתהליך.

נזמין את המשפחות לשוחח עם ילדיהן על חפץ בעל משמעות עבור משפחתם, ולברר יחד את הסיפור העומד מאחוריו.

נזמין את המשפחות לבחור יחד עם ילדיהן כיצד ירצו לשתף את ילדי הגן בחפץ בעל משמעות ובסיפור שמאחוריו. אפשר לעשות זאת בדרכים מגוונות, כגון: הבאת החפץ לגן, צירוף תצלום שלו או בשיתוף בני משפחה (הורים, סבים וסבתות, אחים, דודים ועוד). הזמנת מי מהמשפחה לגן לספר לילדים, ועוד.

יוצאים לפעולה:

רצוי לסמן בלוח השנה מתי כל ילד מביא את החפץ שלו.

כל ילד ישתף בחפץ או בתצלומו ובמידע שאסף יחד עם משפחתו. יש להתאים לילדי הגן, המידה וזה לא מותאם לשתף במליאה, ניתן לשתף בקבוצות קטנות, יש להפעיל שיקול דעת. יחד נתבונן בחפצים ונשוחח על הסיפורים שמאחוריהם.

נוכל לשאול:

מה גילינו על החפץ?

מה הופך אותו למשמעותי עבור המשפחה?

האם גילינו חפצים או סיפורים דומים?

מה עוד נרצה לדעת?

נחשוב יחד כיצד נרצה לתעד את הסיפורים ולהציגם לאחרים. אפשר לתעד את סיפורי החפצים בדרכים מגוונות, כגון: צילום, ציור, הקלטה, סרטון קצר או קוד QR.

מסכמים:

לאורך השנה נוכל להמשיך ולהוסיף לתערוכה חפצים חדשים וסיפורים נוספים. לאחר תהליך החקר נוכל להקים בגן תערוכה אשר תציג את סיפורי החפצים ואת תהליך הלמידה של הילדים. בתצוגה ניתן להציג את החפצים, תצלומיהם, ציורים, תיעוד תהליך החקר, סיפורי המשפחות, הקלטות של הילדים וכן קודי QR שבהם הילדים משתפים בסיפורו של החפץ. נוכל לקיים פתיחה חגיגית של התערוכה בהשתתפות משפחות הילדים ואנשי קהילת הגן שליוו את התהליך.

לקראת האירוע אפשר:

להכין הזמנות וכרזות.

לתכנן יחד עם הילדים את התערוכה ואת אופן הצגת התוצרים.

לאפשר לילדים להציג את החפצים, לשתף בתהליך החקר ולספר את הסיפורים שגילו.

נוכל גם:

להציג את התערוכה במרחב קהילתי נוסף, כגון הספרייה, המרכז הקהילתי או מבנה ציבור ביישוב. להמשיך ולהוסיף לתערוכה חפצים וסיפורים חדשים, כך שתמשיך להתפתח לאורך השנה.

הגדים במוקדי היישום:

ארגון המרחב

גן כקהילה: תוצרי הילדים משתלבים במרחבי הגן כמענה לצרכים העולים בחיי קהילת הגן.
גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה.

ניהול זמן

גן כקהילה: מתאפשר זמן לתהליכי חקר, תיעוד והצגת תוצרים.
גן בקהילה: מארג היחסים עם המשפחות בקהילת הגן נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.

פרקטיקות הוראה ולמידה

מפגשים קהילתיים.
למידה מתוך סיפורים אישיים.
למידה מבוססת חקר.
שימוש במגוון דרכי תיעוד והצגה של תוצרי הלמידה.

תוכן

תכנים הקשורים לזהות האישית, המשפחתית והקהילתית של הילדים.
התכנים נובעים מסיפורי המשפחות ומחוויות החיים של קהילת הגן.
התכנים כוללים ידע, מיומנויות וערכים התומכים בהתפתחות ובשלומות בעולם משתנה.

